REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
în Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. în Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsebet-körut).
Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Duminecă 40.)

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în ...
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare, târgul Inului Nr. 30, etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 218.—Anul LXXI. Brașov, Vineri 3 (16) Octomvrie 1908.

Dinnăuntru și din afară.

De când cu întrunirea delegațiunilor s'a vorbit mai puțin la noi de faimosul *proiect de reformă electorală* al lui Andrassy, acum însă toate ziarele se ocupă earăși de el și mai ales de întrebarea dacă acest proiect a primit sau nu sancțiunea prealabilă a Majestății Sale. In cercuri apropiate de curte se asigură că până acuma aceasta sancțiune nu s'a dat. Ziarul „Vaterland" e informat, că Majestatea Sa va pretinde respectarea deplină a acelui punct din pactul coroanei cu coaliția, în care aceasta din urmă se obligă a întroduce votul universal egal și secret. Firește că din toate acestea s'a conchis că ministrul de interne Andrassy, în cazul când coroana n'ar aproba proiectul său, va trebui să se retragă și aceasta e credința și în cercurile guvernului unguresc. Dar aici se crede că și numai în cazul când *unele* dispozițiuni ale proiectului n'ar fi primite de coroană, Andrassy va trage ocnsecuențele demisionând

Așa dar nu vor merge lucrurile așa de neted cu pluralitatea cum și-au închipuit'o domnii magnați și nici silințele, ce și le dau în delegațiune de-a sprijini politica esterioară a monarhiei și de a vota fără multă discuție proiectele de budget ce li se propun, nu vor schimba mult din greutățile ce se vor opune încă de aci încolo planurilor lor de-a zădărnici votul universal. E foarte posibil ca Andrassy să fie silit a se retrage mai ales că cei din Viena nu se mai sparie astăzi de venirea la cârmă a unui guvern curat kossuthist.

In politica cea mere esterioară încă puterile n'au luat nici o hotărâre definitivă față cu cele petrecute în cestiunea independenței bulgare și a anexiunei Bosniei. Rusia și Englitera își dau mare liniște să facă să se întrunească o conferență diplomatică europeană pentru revizuirea tractatului dela Berlin. Franța desigur că va merge cu aceste puteri și astfel e mai mult ca probabil că conferența se va ținea.

In cazul acesta se nasc unele întrebări foarte însemnate cu privire la participarea statelor mari și mici la eventualele compensații sau, pe românește zis, la împărțirea avantagiilor și foloaselor cu cari să se aleagă fiecare din ele. Br. Aehrenthal a pus în vedere avantagii Bulgariei, Sârbiei și chiar Muntenegrului. De România n'a amintit decât că trăiește în prietinie cu monarhia noastră. Cu ce se va alege România? Să rămână numai ea cu mânile goale?

Dar mai este pentru România o cestiune gravă privitoare la viitoarele relațiuni ale ei cu Bulgaria independentă.

Regele Carol se zice c'a felicitat pe Ferdinand al Bulgariei la întrarea sa în Sofia ca Țar bulgăresc. Românii ar dori să trăiască în cea mai strânsă amiciție cu Bulgarii, cu cari au multe interese comune, dar e ceva ce îi face să fie mai reci și despre ce unul din ziarele opoziționale bucureștene „Conservatorul" scrie între altele:

„...Opinia noastră publică nu poate fi dispusă din cale afară călduros față de Bulgaria și Bulgari, câtă vreme ea cunoaște prea bine veleitățile panbulgărești asupra Dobrogei. Cu toate că Dobrogea ne-a fost adjudecată de către congresul din Berlin, în schimbul celor trei județe din Basarabia, totuși Bulgarii o revindică socotind-o ca o provincie locuită în majoritate de conaționali de ai lor; agitațiunile bulgărești în Dobrogea nu mai încetează, în cărțile de geografie, cari circulă în școalele oficiale din Bulgaria provincia noastră din dreapta Dunării este înscrisă printre țările bulgare... Toate acestea se cunosc foarte bine în România, — și de sigur că ar trebui să fim orbi și surzi față de interesele noastre naționale, dacă nu ne-am îngriji și dacă nu ne-am lua din vreme toate măsurile de preîntâmpinare, față de urmările posibile ale unei stări de spirit, ce se cultivă în această direcțiune în principatul de ieri, în *taratul* de azi, al Bulgariei.

Trebue să cerem dela elementele cumpănite și de bun simț din statul vecin, ca să influințeze asupra maselor, prea ușor de fanatizat, și să le convingă de absurditatea unor pretențiuni nebunești și a unor visuri nerealizabile. Dobrogea e a noastră nu numai ca drept istoric și de tratate internaționale, nu numai fiindcă noi am creat-o așazicând a doua oară, — ci mai întâiu și mai presus de toate fiindcă ne trebuește, fiindcă ea este plămânul, prin care respirăm dinspre mare, și ca atare pentru noi, mai ales după ce ni s'a răpit Basarabia, e o cestiune de viață și de moarte. Aceasta trebuie să și-o bage bine în cap vecinii noștri bulgari; ei trebue să știe că pentru Dobrogea nu s'ar putea purta între noi decât un războiu de exterminare, — și oricât de înaltă ar fi părerea ce vecinii noștri își fac despre tinăra lor putere, tot nu credem, că gândindu-se bine, s'ar încumeta să se aventureze într'o asemenea măsurare de forțe.

„Deci: și mai multă prudență și — de ce n'am spune-o? — mai multă lealitate! Noi privim liniștiți, dar trebue să privim și cu încordată atențiune la cele ce se petrec, la cele ce se fierb și se coc în vecini; o asemenea atitudine însă nu poate să fie decât rece, — iar pentru ca să se încălzească, ar fi nevoie de o asigurare, pe care s'o vedem și noi că e sinceră și efectivă despre lăpădarea ori-căror veleități iredentiste bulgărești asupra pământului nostru românesc cu repețite jertfe câștigat, sfințit cu sânge vitejesc în lupte și cu sudorile muncei civilizatoare în timp de pace."

Pentru fondul jubilar al »Gazetei«

au mai contribuit domnii:

D-l *George Proca* învățător emeritat și proprietar *Râșnov 5* (cinci) *coroane*;

d-l *Dr. Nestor* advocat *Blaj*, cu ocaziunea reînoirei abonamentului pe cuartalul al IV-lea, cotizația obicinuită de 1 (una) coroană;

d-l *Teofil Vlăduțiu* preot gr. cat. din *Fizeșul Gherlei* asemenea 1 (una) coroană;

d-l *George Rusu* măcelar în *Brașovu-vechiu* 2 (două) coroane;

d-l *George Zice* croitor *Covasna*, 1 (una) coroană.

Lupta pentru votul universal. Cu cât mai mult se apropie terminul prezentării proiectului reformei electorale, cu atât mai mare devine și agitațiunea în tabăra dela cârma țării. Se știe, că până acuma ministrul Andrassy încă n'a prezentat Maj. Sale proiectul său spre aprobare prealabilă. Timpul însă trece și astfel și prezentarea proiectului nu mai sufere multă amânare. O știre mai nouă spune, că ministrul Andrassy va prezenta săptămâna viitoare Maj. Sale proiectul său și că toate cercurile politice sunt în așteptare, dacă Maj. Sa își va da învoirea pentru votul plural sau nu. In cazul dacă Maj. Sa nu va consimți cu planul lui Andrassy, atunci Andrassy — va demisiona.

Pentruca să-și cârpească întru câtva popularitatea pierdută în sânul poporului maghiar, din cauza votului plural, — membrii guvernului, între cari Kossuth, Apponyi și îndeosebi Andrassy, au hotărât să țină zilele viitoare mai multe adunări în orașele mai mari ale țării, ca să »dovedească« celor adunați îndreptățirea și necesitatea votului plural spre binele și fericirea »națiunei« și astfel să-și recâștige încrederea pierdută. Spre scopul acesta fișpanii, solgăbirăii și notarii au căpătat ordin să aducă la adunările proiectate cât mai mulți lingăi și oi râioase, ca să întâmpine cu alai pe miniștri. Suntem însă convinși că patrioții adevărați și îndeosebi naționalitățile din Ungaria nu se vor lăsa atrași la aceste reprezentații de circ, pe cari le înscenează miniștrii pe cheltuiala masselor poporațiunii atât de mult neîndreptățite prin întroducerea votului plural.

Zilele trecute s'au ținut din nou câteva *adunări poporale românești*, în cari s'a cerut întroducerea votului universal. Astfel de adunări s'au ținut Duminecă în comuna *Sacul* (Bănat) de către deputatul Dr. St. Petrovici, iar Sâmbătă în *Ecica-Română* (comitatul Torontal) de către dep. C. *Brediceanu*. La ambele întruniri au luat parte mai multe mii de Români, cari au votat deputaților naționaliști încredere și au protestat în contra încercării ministrului Andrassy, de a întroduce votul plural.

Adunări poporale românești au mai fost convocate pe Dumineca viitoare în comuna *Fofeldea* (cercul Nocrichului) și în comuna *Rășinar* (cercul Cisnădiei).

Precum aflăm se va ținea în curând o adunare românească și aici în *Brașov* la care vor fi chemați toți Românii din Țara-Bârsei.

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Mâne, poimâne.

Inimă tu poți să fi
Foc și pară 'n viață,
Dar odat' te vei răci
Ca un sloi de ghiață.

Gând, tu înconjuri pustiu
Lumea asta 'ntreagă
Și pe tine de-un sicriu
Creerul te leagă.

Suflete, tu strângi comori. —
Cui o să i rămână?
Mâne, poimâne tu sbori;
Eu mă fac țărână.

E. Pitiș.

Amintiri din copilărie

de *V. G. Borgovanu.*

I.

Când isprăvisem școala primară din ăud, în vara anului 1863 la Septemvre aș an se deschise gimnaziul năsăudean. acest fapt ca și la înființarea fostului district românesc al Năsăudului mult a fost contribuit vicarul episcopesc de vrednică aducere aminte *Grigore Moisil*, care apoi a și fost director gimnasial dela 1863 până în a. 1868. Dela data înființării gimnaziului cu clasa I, în fiecare an se adăoga o nouă clasă până la 1871, când se întregise cu clasa a VIII. Gimnaziul acesta ca și școala primară superioară... (*normală*) cea de fetițe, școlile primare (*Triviale*) din Zagra, din Sângeorgiu, din Telciu, din Borgo-Prund și din Monor se întrețineau și parte se întrețin încă din fondul școlar central grănițăresc. Cu înființarea gimnaziului și a districtului se începù firește, o eră *nouă românească*, nu numai în Năsăud (unde toată lumea mai înainte vorbia nemțește), ci întreg acel ținut, întroducându-se de sus până jos, *limba română* în administrație și în justiție și aplicându-se funcționari numai *români*. De pe atunci începură a se așeza în Năsăud și unii bărbați distinși din alte părți, ca *Florian Micheș*, fost prefect și martir la 1848. *Ioan Margineanu* (fost la 1848 cancelist la Tabla din Vașarheiu cu nemuritorul Iancu și cu alții).

Erà firesc lucru ca eu să continu învățăturile cu foștii mei tovarăși la gimnaziul din Năsăud; dar nu s'a întâmplat așa.. Iuonul Popii, dela noi, pe atunci teolog la Universitatea din Viena (unde după 10 ani l'am fost înlocuit eu la stipendiu, la Sf. Barbara), sfătuise părinții mei să mă ducă la gimnaziul săsesc din Bistriță (unde erà și fratele său, și conșcolarul meu *Lazar*, pe de o parte *ca să învățăm mai bine limba nemțească*, iar pe de altă că erá drumul mai bun și mai aproape de satul nostru, unde în fiecare Marți, mergând oameni la târg (mărturie), ni se puteau trimete mai ușor cele trăbuincioase. Parinții mei care chiar peatunci începură a fi năpustiți cu un proces nedrept, se lăsară ușor convinși de nănașul Iuon și mă trimiseră la gimnaziul din Bistriță. — Dintru îceput m'am fost bucurat când am fost auzit că mă duc la oraș mai ales că aveam să văd oameni dela noi, în fiecare săptămână; dar când m'am văzut între sașii *reci* și *străini* de noi, mi s'a schimbat și părerea și dispoziția... Insuși nănașul Iuon (îmbrăcat în reverendă neagră, cu brâu roșiu încins și cu o pălărie înaltă, cum erà portul clericilor vienezi, din seminariul dela Sf. Barbara) mă întovărășise, cu tatăl meu, la oraș și mă prezentă la examănul de primire, la gimnaziu. M'am mirat de cinstea ce i-o deteră profesorii sașii lui nănașu Iuon și aceasta m'a încurajat așa fel că examenul l'am trecut mai bine decât toți băieții străini Români și Unguri veniți dela alte școli, la gimnaziu care, pe atunci ca și azi se bucură de bun renume... Tatăl meu se bucură foarte, iar mentorul meu, clericul Iuon din acel ceas, se făcuse idealul meu firește mai îndepărtat. In gazdă ne-am așezat în mahalaua (oștezele) »*Preste-Podul-Budacului*«, la bogătașul Iuon Moldovanu, care erà și capul sau tatăl de vecin. Mahalaua aceasta ca și *Târgul de vite*, la *Hrube* și celelalte margini ale orașului erau locuite *numai* de Români dintre care mulți prin priceperea, hărnicia și cruțarea lor, ajunseră la stare materială bună, având case, grădini și vite la fel cu sașii țăranii. Ca atari erau bine văzuți de orășenii sași (toți comercianți industriași și meseriași). După pilda acestora și Românii dela oraș pe lângă grădinărie, care era și este încă în floare la dânșii, se ocupau cei mai mulți cu *zidăria* și pavarea, care două meserii erau și sunt exlusiv în mâna lor. Mai fiecare Român ținea un car și *două vaci* scumpe, lăptoase și frumoase de-ți erà mai mare dragul să te uiți la ele. Bărbații care nu erau zidari, cărau toată ziua nisip și pietriș, pe unde trebuia făcând câte 2—3 floreni pe zi ceeace, pentru vremea aceea, erà foarte mult. Nevestele lor, curate și frumoase erau spălătoresele și lăptăresele orașului, că dela cele 2 vaci, cum le țineau

Proclamațiunea de anexiune a Bosniei și a Herțegovinei.

Fiind acesta un act istoric de mare importanță îl dăm azi în întregime, tradus după textul original din foaia oficială:

Noi Francisc Iosif I. Impărat al Austriei, Rege al Boemiei ș. c. l. și Rege apostolic al Ungariei

Către locuitorii Bosniei și a Herțegovinei!

Când înainte c'un veac de an trupele Noastre au trecut peste granițele țărilor voastre, vi s'a dat asigurarea, că nu vin ca dușmani, ci ca amici, cu voința tare de a pune capăt relelor, de care patria voastră a suferit de mulți ani așa de greu.

Cuvântul acesta, dat vouă într'un moment serios, fu ținut cu scumpătate. Guvernul nostru și-a dat necontenit silința de-a pregăti țării un viitor mai fericit prin respectarea în liniște a legalității și prin muncă neobosită.

Spre cea mai mare bucurie a Noastră putem zice: Sămânța ce a fost aruncată atunci în brazdele unui pământ mult scormonit, a încolțit cu belșug. Voi înși-vă trebuie să priviți de o binefacere, că în locul forței și asupririi a intrat în țara voastră ordinea și siguranța, că daraverile voastre și comerciul sunt în continuă creștere și estindere, că s'a arătat influința culturei mai mari moralizătoare și că sub scutul unei administrațiuni bineorânduite fiecare locuitor poate să se bucure de roadele muncii sale.

Este datoria serioasă a noastră a tuturor de a înainta fără repaus pe această cărare.

Având înaintea ochilor această țântă, credem că a sosit timpul de a da locuitorilor ambelor țări o nouă dovadă a *încrederei Noastre în maturitatea lor politică.* Spre a ridica Bosnia și Herțegovina pe o treaptă mai înaltă a vieții politice, Ne-am hotărât a da ambelor țări *instituțiuni constituționale*, cari să țină samă de raporturile și interesele lor generală și de a crea astfel *o bază legală pentru reprezentanța dorințelor și trebuințelor lor. Să puteți să aveți și voi cuvânt când în viitor se va decide asupra afacerilor patriei voastre*, care va avea ca și până acum o administrațiune deosebită.

Pentru întroducerea acestei constituțiuni provinciale se recere ca neapărată condițiune premergătoare crearea *unei pozițiuni de drept clare și neîndoioase* a ambelor țări.

Din cauza aceasta, precum și în amintirea legăturilor ce au existat în vremile vechi între glorioșii Noștri înaintași pe tronul ungar și între aceste țări *extindem drepturile suveranității Noastre asupra Bosniei și a Herțegovinei* și voim, ca și pentru aceste țări să fie aplicată *ordinea creditară* ce este în vigoare pentru casa Noastră.

Locuitorii ambelor țări se vor bucura în urma aceasta de toate binefacerile, cari pot oferi o durabilă *întărire a legăturei de până acuma.* Noua ordine va fi o garanție, că cultura și bunăstarea va afla în patria Voastră adăpost asigurat.

Locuitori ai Bosniei și ai Herțegovinei!

Intre multele griji, cari încunjură Tronul Nostru, grija pentru binele vostru material și spiritual să nu fie cea mai din urmă. Ideia sublimă a dreptului egal al tuturor înaintea legei, participarea la legislațiune și la administrarea trebilor țării, scutul egal pentru toate confesiunile religioase, *pentru limbă și individualitatea națională* — de toate aceste bunuri înalte să Vă bucurați deplin. *Libertatea singuraticului și binele întregului* — aceasta va fi steaua conducătoare a guvernului Nostru pentru amândouă țările. Pentru aceasta desigur că Vă veți arăta demni de încrederea pusă în voi prin alipire și credință către Noi și casa noastră. Și așa sperăm, că *nobila armonie între principe și popor*, aceasta garanție cea mai scumpă al progresului de stat, va dirige întotdeauna calea Noastră comună!

Francisc Iosif m. p.

Intrunirea delegațiunilor.

Joia trecută s'au deschis în Budapesta delegațiunile. Se știe că această instituțiune, în care sunt reprezentate parlamentele Austriei și Ungariei, se întrunește an de an, când la Viena când la Budapesta, ca să se ocupe cu afacerile *comune*, adecă cu afacerile cari privesc armata, trebile esterne și administrarea Bosniei și Herțegovinei.

De rândul acesta intrunirea delegațiunilor a avut o însemnătate mai mare ca în trecut, fiindcă i-a premers *proclamarea anexării Bosniei și Herțegovinei.* Prin urmare a fost de sine înțeles ca și *discursul tronului*, prin care Maj. Sa Monarchul a deschis Joia trecută sesiunea delegațiunilor, să se ocupe în cea mai mare parte cu evenimentul proclamării anexiunei Bosniei și Herțegovinei, arătând pe larg motivele, cari au îndemnat pe Maj. Sa să facă acest pas și exprimând speranța, că Turcia va aprecia cu bunăvoință acest fapt.

Tot Joi și-a făcut și ministrul de externe baron *Aehrenthal*, în comisiunea pentru externe a delegațiunii austriace *expozeul său asupra situațiunei externe.* A spus între altele, că în ce privește evenimentele, ce s'au petrecut în Turcia (proclamarea constituției) domnește între puteri cea mai deplină înțelegere. Aceasta înțelegere firește nu se extinde și asupra anexiunei Bosniei și Herțegovinei, a căreia motive se înșiră pe larg în expozeu. Baronul Aehrenthal face amintire apoi cu cuvinte simpatice de proclamarea independenței Bulgariei și încheie prin a accentua, că monarhia în unire cu Germania și cu Italia stărue la susținerea păcii și că Austro-Ungaria merge mână în mână cu Rusia pe baza politicei inaugurate de mai mulți ani în cestiunile orientului european.

In ședința de Vineri s'a început în *delegațiunea austriacă* desbaterea asupra expozeului ministrului de externe. Aproape toți vorbitorii s'au declarat în genere mulțumiți cu anexarea Bosniei și cu expozeul ministrului de externe, votându-i încredere. Din discursurile rostite de reprezentanții diferitelor partide relevăm pe cel rostit de reprezentantul Slovenilor și Croaților din Austria, Dr. *Suslersic*, care și-a exprimat speranța, că Bosnia și Herțegovina vor fi mai târziu alăturate la *țările coroanei croate*, deoarece Slovenii și Croații *nu se vor învoi niciodată, ca aceste țări să ajungă sub supremația maghiară.*

*

Luni s'a întrunit comisiunea pentru afacerile externe a *delegațiunei ungare.*

Luând cuvântul, ministrul de externe baronul Aehrenthal a făcut următoarele declarațiuni: In recentele hotărâri importante, guvernul n'a făcut decât să continue politica inaugurată de Andrassy acum 30 de ani. Andrassy nu a voit câtuși de puțin să dobândească noui teritorii, dar a socotit că este o măsură de protecțiune absolut necesară în a se preciza granița de sud-est în urma războiului dela 1877/78. Politica lui Andrassy s'a dovedit a fi un act de mare prevedere din partea unui om de stat. De atunci multe s'au schimbat, dar ideia lui Andrassy în chestiunea Bosniei s'a dovedit din ce în ce mai solidă și acum era mai necesar din motive de stat a se accentua din nou acel punct de vedere. *Anexiunea săvârșită nu urmărește o cucerire teritorială, ci numai consolidarea unei stări de lucruri existente de 30 de ani, precum se știe.*

Dorim nouei ere din Turcia prosperitate și succes și avem firma speranță, că demersul nostru va fi apreciat la Constantinopole, așa cum ne este intențiunea. Suntem inspirați de ideia și de dorința vie, ca înlăturând pozițiunile, cari nu sunt limpezi, o prietinie se va naște între noi și Turcia, legăturile fiind tot mai strânse.

Știrile ce sosesc din Constantinopole nu sunt de loc defavorabile și justifică speranța noastră, că intențiunile ce le avem sunt apreciate acolo așa cum am dorit și că o interpretare esactă a evenimentelor are loc la Constantinopol. Nici la Constantinopol nici aiurea nu se va putea tăgădui că dacă a avut loc o scădere teritorială, aceasta s'a făcut în favoarea Turciei în urma evacuărei sandjacului și din punct de vedere politic aceasta constitue pentru dânsa un progres față de situațiunea din 1878.

Ministrul a încheiat zicând, că opinia publică din Ungaria a aprobat totdeauna o politică, care voia dezvoltarea autonomă a popoarelor balcanice. Acțiunea noastră, în special evacuarea Sandjacului, precum și modificarea anumitelor puncte din art. 29 fiind în deplină armonie cu politica ce a fost totdeauna aprobată în Ungaria, ministrul așteaptă cu deplină încredere discuțiunea expozeului său.

După o scurtă discuțiune, în care majoritatea oratorilor a exprimat aprobarea lor, relevând, că comisiunea dorește să se mențină cele mai bune raporturi cu Turcia susținând și desvoltarea Serbiei întru cât se dovedește demnă de aceasta, baronul de Aehrenthal a dat apoi diferite explicațiuni în ședință secretă, în special în chestiunea unei conferințe europene.

Comisiunea a adoptat apoi în total budgetul de externe al monarchiei, după ce în unanimitate a exprimat încrederea sa pentru modul cum e condus departamentul externelor.

»Compenzația Româniel«. Sub titlul acesta unele din ziarele bucureștene publică următoarele: »Prin unele cercuri guvernamentale, de obiceiu bine informate, se asigură că în sfârșit și România va primi o »compenzațiune« din partea Austro-Ungariei, care s'ar simți »jenată« să anexeze Bosnia și Herțegovina, fără să se gândească și la buna sa aliată, România. Ar fi vorba să se dea voie României *să-și anexeze inzula Ada-Kale*, situată în mijlocul Dunărei, între gările Vârciorova și Orșova, la granița româno-ungară și având în față satul Gradina de pe teritoriul sârbesc«.

Știrea aceasta pare a fi mai mult un svon, căruia îi lipsește orice bază reală, căci nu ne putem închipui, ca România, — dacă e vorba de vre-o compenzație, — să se mulțumească cu un teritoriu, care de-abia numără un jumătate kilometru pătrat.

Alegerile parlamentare în Macedonia. Din Salonic se anunță, că alegerile parlamentare în Macedonia au fost amânate pe un timp nedeterminat în urma unei dispozițiuni a guvernului din Constantinopol. Se spune că această măsură a fost luată în urma influenței crescânde a partidului Turcilor bătrâni.

Evenimentele din Balcani.

După proclamarea independenței și regalității Bulgariei și după anexarea Bosniei și Herțegovinei, se credea că vor isbucni în întreg Balcanul, dacă nu un răsboiu, apoi cel puțin mari turburări, cari ar putea să aibă ca urmare intervenția puterilor mari, interesate în Balcani. Din toate temerile aceste, nutrite de ziare, nu s'a ales însă, cel puțin până acuma, nimic.

Cei mai neîmpăcați din cauza anexărei Bosniei și Herțegovinei au fost *Sârbii* din regatul Sârbiei, cari țipau și agitau în ziua mare pe străzile orașului Belgrad pentru declararea răsboiului Austro-Ungariei. Camera sârbească (Scupștina), care s'a întrunit în sesiune extraordinară Sâmbătă și a dat ascultare explicărilor ministrului de răsboi și președintelui Scupștinei Ioanovici, nu s'a lăsat însă sedusă de demonstrațiunile de stradă, ci s'a mulțumit a vota un credit de 16 milioane lei pentru complectarea armamentului armatei sârbești și să exprime — deși »dureros mișcată de marea nedreptată făcută Sârbiei și poporului sârb prin anexarea Bosniei și Herțegovinei« — încredere guvernului așteptând dela el acțiunea cea mai hotărâtă pentru apărarea intereselor sârbești amenințate!

Scupștina sârbească a hotărât în ședința de Marți să se afișeze în toate comunele țărei discursul rostit de președintele adunărei, Iovanovici, precum și hotărârile luate. Apoi sesiunea extraordinară a fost închisă

Oamenii serioși din Sârbia de altfel nu s'au cugetat nici-când și nu se cugetă la un răsboiu cu Austro-Ungaria, care ar aduce mari nenorociri asupra țării. Ei cred însă, că marile puteri nu vor putea sta până la sfârșit cu mânile în sân, față de nedreptatea strigătoare ce li-s'a făcut, căci anexiunea Bosniei și Herțegovinei nu înseamnă alta, zic ei, decât condamnarea la moarte a Sârbiei.

De altăparte Sârbii naționaliști, cari agită pentru războiu, cred că le va succede să răscoale poporatiunea din Bosnia în contra Austriei, iar în cazul acesta s'ar repeți luptele din 1878, când au trebuit Austriei peste 250,000 soldați, ca să invingă răscoala poporațiunei Bosniei din

---

foarte bine și le tratau nu mai puțin bine, mulgea pe zi câte 8—10 cupe de lapte, ce'l vindeau cu câte 10 creițari cupa. Astfel bărbatul și nevasta câștigau dela Martie până la Noemvrie pe lună cel puțin 60—70 fl. Iarna femeile se ocupau cu coseli frumoase, bărbații cu fel de fel de îndeletniciri, pe la casele lor și pe la orășeni. Și apoi toți erau oameni treji; un Român, localnic oștezan, beat erà pe atunci o raritate. Cumpătul, poate, împrumutat dela Sașii renumiți de crutători și de trezvii (că în satele lor, pe atunci nu esistau cârciume) erà calitatea aproape generală a Românilor bistrițeni. In casa unui oștezan român putea să doarmă orice om superior; iar la masa lui putea și poate să mânânce și un vlădic... Eu ședeam în gazdă, cu conșcolarul meu, cu Lazarul Popii și cu Constantin Bodea feciorul protopopului otodox din Giurgești... Bodea erá în clasa a IV. gimnazială și erà un tinăr de vre-o 18 ani, bine făcut, bun cântăreț și drăgostos. Casa și familia lui badea Iuon erà pentru noi o instituție de educație *românească.* Portul cel frumos și obiceiurile bune curat românești ale poporului bistrițan ne încânta inimile.

Dar să mă întorc la *școală.* Din prima zi de școală începusem a nu mă simți bine. Eram vr'o *32* de școlari între cari 5—6 români. Instrucțiunea se făceà *numai* în nemțește, în clasa II am început să învățăm l. maghiară și în cl. III. l. grecească. Toți școlarii *eram obligați* să vorbim ori și unde și ori și când *numai* nemțește Și ca să ne *silească* la aceasta (că de bună voe: Românii am fi vorbit românește între noi, Sașii — săsește și Ungurii ungurește și aci erà în obiceiu signumul. Cine erà prins vorbind in limba lui, era pedepsit cu *signum*-ul (das »*Zeichen*«), pe care cine-l ținea peste noapte, plătia 2 creițari la fondul clasei, mi se pare; cine nu aveà de unde plăti, încassà, un anumit număr de »*Streiche*« (lovituri) cu trestia spaniolă. Profesorii germani (săsești), toți absolvenți ai universităților din Germania (mai ales dela Jena și Heidelberg), încă atunci aveau o metodă didactică națională, metodă care o cultivau prin lecții de model, înaintea directorului și a colegilor de specialități asemenea sau asemănătoare: Explicația orală a lecției de către profesor și apoi cetirea textului din manuale, încât eșiam din c'asă cu lecția învățată, în afară de *istorie*, care Românilor ne erà mai grea, fiindcă trebuia să expunem faptele în vorbire germană legală și curentă, ceea ce, nefiind stăpâni pe limbă, ne veniă cu greu. Numai religia o învățam românește la bătrânul protă Maior și mai în urmă la Silași. Invățătorul *Șorobeta* dela școala românească, formà cu noi și cu micii săi școlari un cor frumos. Profesori distinși și ca educator am avut pe un Gimesch (la geografie), Gondosch (istorie) Decani (matematica), Krammer (latină și germână) *Visch* (istorie naturală) Csallner (l. grecească). *Gondosch* ne fácea cele mai frumoase lecții de istorie, cu aplicațiuni practice, la formarea caracterului nouă Românilor ne amintea de *Șaguna* și de *Șuluț*, cari pe atunci eram membrii ai dietei din Sibiu. Cu prof. Kisch, percurgeam întreg hotarul plantat cu tot felul de pomi roditori, de culegeam și învățam a cunoaște plantele în natură: cartea ne servia numai la învățarea corectă a numelor latine, ceeace Kisch cerea cu mare vigoare. Pentru fiecare nume latinesc neștiut, școlarul încassà *una* la fund cu un „Komm heraus!“ cu zimbet sarcastic și apoi.., »*Buck'dich, du Kerl*!“ (..Apleacă te ștrengarule!), ca să stea pantalonii întinși pe părțile moi. Tot cu »*Bück dich*!« dar într'un mod mai barbar ne tratá profesorul Wilh. Budakker (la l. latină în cl. I) Acesta cu câte o întrebare esaminà întreaga clasă. Școlarii cari știau răspunde treceau la locurile de onoare, cei care nu știau erau *în mediu*, încassau »*Streichul*« și la loc! — Urmà altă întrebare cu acelaș procedeu: Cei ce știau »*hinauf*«. (înainte!): cei ce nu știau: *heraus*! *Bück'l euch*! la loc!.. Tot asemenea procedà un *Sutoris*, mai puțin și mai rar un *Galler* (la maghiară). Directorul *H. Villstock* erà rigoarea și disciplina intrupată nu numai pentru școlari, dar și pentru profesori. Directorul vizità fiecare clasă într'o oră pe săptămână, atunci el esaminà, și asista la lecția profesorului care erà mai îngrijurat decât noi școlarii... Nu lipsiri dela clasă, dar nici întârzieri, nu erau cunoscute pe atunci la gimnasiul din Bistrița, deși iarna-vara se începea clasa esact. La oara 7 dimineața. Când suna ora 7 și 2 p. m., profesorul și deschidea ușa și după dânsul nu mai avea nimeni voie să între în clasă. In prima jumătate de oară eram întrebați *cu toții* asupra lecției, în jumătatea a doua se fácea lecția nouă. (Va urma).

Priveghitoarea*).

In China, asta o știe oricine prea bine, împăratul este chinez, și chinezi sunt toți

*) Din „Povești alese“

acel an şi să ocupe cu forţe militare ambele ţărişoare.

*

Turcia, care ar trebui să fie mai nemulţămită din cauza anexărei Bosniei, pare mai liniştită. Poarta s'a mulţumit a adresa Puterilor mari o notă circulară, în care protestează în contra anexărei Bosniei şi Herţegovinei de cătră Austro-Ungaria, cerând respectarea tratatului dela Berlin, prin care i-s'a asigurat suveranitatea asupra celor două ţări ocupate.

*

Aceeaşi atitudine o observă Poarta şi faţă de proclamarea *independenţei şi regalităţei Bulgariei.* Guvernul turcesc nu pare a avea nici un gând răsboinic faţă de Bulgaria ci din contră — după ştiri mai nouă, — a luat măsuri militare numai pentru cazul dacă Bulgaria ar începe războiul. Poporul turcesc insuşi, deşi nemulţumit cu politica guvernului Turciei, se mulţumeşte deocamdată să boicoteze mărfurile austriace şi să pună piedeci comerciului bulgar.

*

In *Bulgaria* continuă însufleţirea pentru proclamarea independenţei şi regalităţei ţării. După proclamarea săvârşită la Târnova, regele Ferdinand a visitat capitala Rumeliei de ost, Filipopoli, unde a fost primit cu o însufleţire de nedescris. Dela Filipopoli regele a mers la Sofia, unde a fost primit Luni în mod sărbătoresc de popor şi de autorităţi, în frunte cu metropolitul Bulgariei şi membrii guvernului.

Ziarul bulgar »Vecerna Post« spune că preşedintele consiliului, d. Malinoff, ar fi declarat, că guvernul bulgar a primit dela mai multe puteri pe cale neoficială, asigurarea, că Bulgaria va fi recunoscută ca regat de puteri, *afară de Anglia şi Turcia.*

Eri s'a publicat ucazul amânând alegerile suplementare pentru Sobranie până în Noemvrie, din cauza convocărei rezerviştilor pentru exerciţii militare.

*

Ca o urmare firească a evenimentelor din Balcani, poporaţiunea din *Creta* a proclamat anexarea insulei la Grecia, şi fără a mai aştepta consensul Turciei, a întrodus la toate oficiile însemnele regatului grecesc. Se mai spune, că şi principatul *Muntenegrului* ar avea gust să se proclame de regat.

Precum vedem, evenimentele se precipitează în Balcani şi nu se poate şti, ce va aduce viitorul apropiat în învălmăşala ce s'a produs în constelaţia politică din Balcani.

Cronici teatrale.

Bucureşti, 1 Oct. 1908.

Pentru cine iubeşte teatrul, Bucureştii fără afişe, sunt pustii. De câte ori, în cursul vacanţei de vară a teatrului, treci prin faţa lui, pe calea Victoriei, ochii ţi-se aruncă pe cei patru stâlpi din faţă, de pe cari lipsesc tablele, cari anunţă reprezentaţia din seara zilei.

Azi din nou aceste table s'au ridicat purtând afişe de diferite colori, cari se schimbă una după alta aducând nume noi: »Ultimul Vlăstar«, «Haidelbergul de altă dată«, »Lipitorile satelor«, iar »Ultimul vlăstar« şi iar »Heidelbergul«.

Porţile teatrului s'au deschis din nou şi la »Naţional« şi la »Liric« — Sâmbăta trecută.

Direcţia nouă dela *Teatrul Naţional* a ţinut să serbeze într'un mod deosebit deschiderea acestei stagiuni promiţătoare pentru progresul în spirit românesc, sănătos şi moral al teatrului, şi anume, făcând începutul cu piesa originală, cu subiect naţional, a unui tinăr profesor, d. N. Pandelea şi executându-se la început şi printre acte diferite coruri de către societatea »Carmen«.

*

Inceputul s'a făcut cu »*Imnul Regal*« pe care publicul l'a ascultat în picioare, »Imnul României« de Castaldi şi »Deşteaptă-te Române« primit cu aplauze.

»*Ultimul Vlăstar*« este o dramă, căreia dacă i-ar lipsi lungimea unor scene, unele momente de prisos şi mai cu seamă dacă nu s'ar observa necunoaşterea de către autor a vieţei acelora dintre cari şi-a ales eroii, s'ar putea numi o dramă dintre cele cu adevărat bune.

Eroii sunt aleşi din ţara Moţilor: Preotul Şoiman, dintr'o veche familie de Moţi, după ce şi-a pierdut toţi ceilalţi urmaşi, îi mai rămâne cel din urmă al său vlăstar, August, o fire neastâmpărată, un suflet răsboinic, care, după ce luptă în rândurile garibaldienilor, vrea cu orice preţ, să se ducă la Măgurele, unde armata română e gata să treacă Dunărea (acţiunea se petrece în 1877), şi asta împotriva voinţei tatălui său, care în cele din urmă, spre a-şi scăpa copilul — cel din urmă vlăstar — dela primejdia războiului, întrebuinţează mijloacele, cari grăbesc desnodământul tragic.

Acest desnodământ stă în uciderea tânărului Şoiman de către jandarmii, pe cari însu-şi tatăl îi pune pe urma eroului.

Drama se petrece şi se deslănţuie până la nebunie (poate prea departe) în sufletul bătrânului preot, cu o rară putere, constituind aici un merit neîndoios pentru autor. Interpretarea acestui rol este făcută de d. Nottara, care se poate afirma, că a făcut o creaţie a sa din acel bătrân preot. Un al treilea element însemnat din piesă, care-i dă multă putere şi viaţă acţiunii, este logodnica eroului Şoiman (d-şoara Voiculescu). Rolul lui Şoiman (August) l'a jucat d. Demetriad.

*

Duminecă, în reprezentaţia de zi, s'a dat una din dramele bune ale lui Alexandri: »*Lipitorile satelor.*«

Piesa e de bunăseamă cunoscută de aproape toţi cetitorii acestui ziar, dar ea e pe atât de slabă, pe cât de slab e interpretată şi pe atât de bună pe cât de ales e jocul..

Din jidanul Moise (eroul principal) se poate face o caricatură, care să trezească cel mult râsul spectatorilor, dar se poate face şi un erou capabil de cea mai adâncă şi mai grozavă luptă dramatică — şi Liciu (al cărui nume e strâns legat de »Lipitorile satelor«), revenit acum după doi ani de lipsă la Teatrul Naţional, a dat Duminecă ceva supra-omenesc în interpretarea fricei de moarte, de care e cuprins crâşmarul evreu Moise.

Această cea dintâi lipitoare e întotdeauna simpatică prin sfânta frică, de care e cuprinsă, spre deosebire de a doua, şi, ea prietină cu frica, dar mai îndrăzneaţă mai lacomă, mai inteligentă, mai trufaşă şi mai caraghioasă — grecul.

*

Tot Sâmbătă seara s'a deschis la Teatrul Liric şi Teatrul popular cu cea dintâi reprezentaţie a sa: *Peneş Curcanul* de Leonescu şi Duţescu Duţu.

Intre altele acest gen este unul dintre cele mai potrivite cu programul, pe care şi la fixat comitetul acestui nou teatru, a cărui conducere o are d-l Th. Stoienescu, directorul Academiei de artă dramatică şi fost director timp de 28 de ani al »*Revistei politice şi literare*«, încetată de curând.

Şi cu acest prilej s'a văzut, că pe lângă *Teatrul Naţional*, care a adunat poate prea multe din elementele bune pe scena sa, mai poate funcţiona în Bucureşti încă un teatru pentru a cărui scenă s'au găsit câteva talente remarcabile, cu cari s'ar putea interpreta ori-ce piesă -- şi încă cu mai multă artă şi uşurinţă decât *Peneş Curcanul*, care, pe lângă multe calităţi, îşi are şi unele lipsuri, pe cari cel mai bun artist nu le poate înlătura cu desăvârşire.

Publicul însă s'a arătat în tot timpul reprezentaţiei însufleţit pentru amintirea acelor vremuri, când flăcăii şi-au lăsat satele lor spre a câştiga pe pământ străin neatârnarea ţării — şi nu arareori spectatorii lăcrămau împreună cu acei cari se despărţeau (fără siguranţa revederii) sau cu acei cari îndurau pe câmpul luptei.

Şi piese, cari să ţie viu în sufletul publicului sentimentul iubirii de neam şi sentimentele înalte omeneşti, aşteptăm încă dela amândouă scenele însemnate din capitala României.

R. C.

La alegerea de preşedinte al Statelor-Unite.

Lupta între republicani şi democraţi.

Peste câteva săptămâni se vor face alegerile presidenţiale din Statele-Unite. Lupta electorală a ajuns la culme, şi la o violenţă care de mult nu s'a mai constatat în Statele-Unite. Adversarii îşi aruncă fel de fel de înjurii, se fac descoperirile cele mai scandaloase; însuşi preşedintele Roosevelt s'a scoborât în arenă şi schimbă insulte cu adversarii săi. Acum două zile făcea pe un guvernator »hoţ«, iar acesta îl califica cu epitetul de »mizerabil«. Nici-odată lupta electorală n'a fost atât de violentă.

In luptă sunt, după cum să ştie, două partide mari: *republicanii şi democraţii.*

Republicanii au de scop mai cu seamă centralizarea complectă a puterei la Washington, în detrimentul drepturilor speciale ale fiecărui stat independent, cari compun Statele-Unite. Ei vor cea mai mare unire, sunt imperialişti şi cer ca Statele Unite să între în rândul marilor puteri.

Democraţii sunt partizanii doctrinei lui Monroe »America a Americanilor«. Ei vor să apere Unirea de imigraţiunile străine, combat imperialismul şi politica colonială. Ţinându-se de litera şi spiritul Constituţiei, ei susţin interesele particulare ale Statelor împotriva uneltirilor centralizatoare.

Candidatul republicanilor este d-l Viliam Taft, care a părăsit în anul 1887 magistratura, pentru a pacifica Filipinele, unde a fost numit guvernator. A reuşit în această însărcinare foarte bine. In 1904 d-l Roosevelt i-a încredinţat portofoliul războiului, pe care l'a ţinut până când »Convenţiunea din Chicago«, o adunare a partidului republican la care au luat parte 14,000 de membrii, l'a proclamat candidat al republicanilor la viitoarele alegeri. D-Taft este un om înalt cam gras; e foarte popular. Principalul său sprijin este prietinia sa cu Roosevelt.

Democraţii au candidat pe d-l Wiliam Bryan, neobositul luptător, pe care cele două înfrângeri din urmă nu l'au descurajat. D-l Bryan e considerat acuma ca cel dintântâi orator din Statele-Unite. N'a ocupat nici odată funcţiuni publice. Şi-a făcut situaţia prin munca lui, a fost agricultor, ziarist, conferenţiar. Are o avere mare.

Se povestesc multe anecdote despre el. Cu prilejul ultimei campanii presidenţiale, Roosevelt şi Bryan s'au întâlnit într'o gară: — Ei, Teddy, nu ţi-a obosit glasul? întrebă Bryan pe adversarul său. — Ah! Willy, răspunse acesta, e aşa de slab ca un program democrat! Dar al d-tale? — E stâns, ca o făgăduială republicană.

Forţele republicanilor sunt mai cu seamă concentrate în statele din răsărit. Negrii şi mulatrii dela Sud, sunt în majoritate republicani.

Situaţiunea strălucită a partidului republican este azi cam compromisă. La ultimele alegeri Roosevelt fusese susţinut de mulţi financiari mari. Numai d. Harriman, »regele drumurilor de fier« a dat două milioane pentru campania prezidenţială, care a costat vre-o sută de milioane de lei. Dar lupta pe care d. Roosevelt o duce de doi ani contra trusturilor, şi »crahul« cumplit de astă-toamnă, i-a înstrăinat simpatiile marilor financiari, cari îl acuză de reaua stare financiară a ţării.

De oarece miliardarii au bani de cheltuit, popularitatea candidatului republican cam suferă. Nu trebue să se uite însă că democraţii au fost în totdeauna şi au rămas vrăjmaşi ai acestor puternici financiari. De aceea nici de democraţi ei nu se pot apropia.

In principiu, toată partea de Sud a Statelor-Unite este câştigată de democraţi, afară de Negrii. Apoi mai au partizani în Vest, şi în câteva oraşe mari ca, New-Yorkul şi altele. Şi ei sunt vrăjmaşii trusturilor, dar marii financiari cari conduc aceste întreprinderi uriaşe, preferă totuşi un guvern democrat, în urma violenţelor preşedintelui Roosevelt.

Un alt lucru care e în *desavantagiul republicanilor*: poporului american îi place mai presus de ori-ce, libertatea şi egalitatea. Felul autocratic al lui Roosevelt de a conduce statul, greutăţile ce le-a avut cu senatul, pe care voia să-l conducă cum voia dânsul, i-au înstreinat mult simpatiile diferitelor clase sociale.

Negreşit că toate nemulţumirile împotriva preşedintelui Roosevelt se restrâng asupra amicului său Taft, care şi-a manifestat de multe ori intenţiunea de a urma politica predecesorului său.

Candidatul democrat Bryan nu vrea ca Statele-Unite să rămână necredincioase vechiului lor ideal de libertate, şi să refuze mai departe cetăţenia la 8 milioane de Filipini. Nici-odată democraţii n'au avut o situaţie mai favorabilă. Crahul financiar de la 21 Octomvrie, atribuit brutalităţii lui Roosevelt, e o armă puternică în mânile lor, de care se servesc cât pot mai bine

Dacă era de prosperitate, ce era în America de 12 ani încoace, s'ar mai fi continuat încă un an, Taft s'ar fi ales cu o majoritate sdrobitoare. Dar şi norocul face mult în luptele politice. In vestul ţării recoltele sunt rele, şi ţăranii americani spun

---

cei din jurul lui. Sunt mulţi ani de atunci, şi tocmai de aceea, se plăteşte, să mai auziţi odată povestea înainte de a să fi dat uitării.

Curţile împăratului erau cele mai frumoase din lume: din temelie până la coperiş numai din porţelan fin, aşa de scump dar şi aşa de gingaş, în cât bine trebuia să-ţi iai seama, ca să te atingi de el. In grădină vedea omul florile cele mai minunate, şi, de cele mai frumoase erau legate clopoţele de argint, cari sunau, ca să nu treci pe lângă ele fără să le bagi în seamă. Aşa erau toate întocmite în grădina împărătească şi grădina era aşa de mare, încât nici chiar grădinarul nu ştia, unde se sfârşeşte. Dacă te duceai prin ea departe înainte ajungeai la nişte păduri minunate cu copaci înalţi şi lacuri adânci.

Pădurea se întindea până la marea albastră.

...Corăbii mari se puteau apropia până sub crengile copacilor, în cari locuia o privighitoare, care cânta aşa de minunat, încât chiar şi pescarul sărac, care nu ştia unde-i stă capul de lucru, sta în loc şi asculta, când pleca noaptea cu corabia să întindă rociul de peşte. »Doamne, ce minunăţie« zicea el... dar el trebuia să-şi vadă de lucru şi uita de pasăre. In seara următoare, când trecea iară pescarul, şi auzia din nou privighitoarea, iară zicea: »Doamne ce minunăţie!«

Din toate părţile lumei veneau călători în oraşul împăratului, minunându-se de frumseţea ei, de a curţilor împărăteşti şi de grădină. Totuşi când se întâmpla să audă cântând privighitoarea, cu toţii erau de părere, că aşa lucru minunat n'au mai auzit nici odată.

Călătorii povesteau despre asta în ţara lor, învăţaţii scriau cărţi despre oraş, despre curţile împăratului şi despre grădină. Dar nu-şi uitau nici de privighitoare... Asta o ridicau preste toate celelalte şi aceia, cari puteau face versuri, scriau poeziile cele mai minunate despre privighitoarea din pădurea de lângă lacul cel adânc.

Cărţile se răspândeau prin lume şi unele din ele, ajungeau în mânile împăratului El şedea pe jeţul de aur, şi cetea şi cetea... în toată clipa dădea din cap, pentrucă se bucura văzând descrierile minunate despre cetatea, despre curţile şi grădina lui. »Dar lucru minunat ca privighitoarea, nu se vede nicăiri«, stetea în toate cărţile.

Ce-i asta? întreabă împăratul... »Eu nu cunosc de loc privighitoarea... este în împărăţia, în grădina mea o astfel de pasăre? Despre asta n'am auzit nici odată! Aşa ceva să aflu eu numai din cărţi?«

Şi'a chemat la sine pe mareşalul de curte. A esta se ţinea aşa de mare domn în cât dacă venea cineva, de rang mai jos, ca el, să-l întrebe, ori să-l roage de ceva nu le răspundea decât: »P!« ceea-ce nu însemna nimic.

»Se zice, că în ţara mea se află o pasăre de tot minunată, pe care o cheamă privigh toare« zise împăratul. »Se zice că asta ar fi cel mai minunat lucru din marea mea împărăţie. De ce nu mi s'a vorbit nici odată despre ea?«

N-am auzit pe nimenea vorbind de ea până acum, zise mareşalul. »La curte n'a fost prezentată nici odată.«

»Eu vreau ca de sară să vină aici, şi să cânte inaintea mea, zise împăratul. Toată lumea ştie, ce am eu, şi eu nu ştiu!«

»Până astăzi n'am auzit de ea, zise mareşalul... vom căutau-o şi vom găsi-o.«

Dar unde să o găsească? Mareşalul alerga pe scări în sus şi'n jos, prin săli şi coridoare, dar nimenea din cei pe cari îi întâlnea, n'a auzit vorbindu-se de ea. Şi iarăşi se duse la împărat, şi-i zise că ceea-ce spun cărţile trebue să fie numai poveste. »Majestatea voastră să nu credeţi tot ce se scrie! Sunt închipuiri... bosconituri.«

»Bine, dar cartea în care am cetit, zise împăratul, mi-a trimis'o marele împărat din Japonia. In ea nu pot fi minciuni. Eu vreau să aud privighitoarea! De sară trebue să o aduci aici. Voi fi foarte graţios cu ea. Şi, dacă nu vine, după cină vă calc în picioare pe toţi curtenii!

»Tsing pe!« zise meraşalul de curte şi alergă iară pe trepte în sus şi'n jos, prin săli şi coridoare... cu el alergau jumătate din oamenii de la curte, pentrucă n'ar fi vrut bucuros să fie scărpinaţi la spinare. Câte întrebări nu s'au făcut după privighitoarea ciudată, pe care o cunoştea lumea întreagă, numai dela curte n'o cunoştea nimenea.

In sfârşit deteră în bucătărie de o copiliţă săracă, care le zise: »O, Doamne sfinte, eu cunosc bine privighitoarea... ce frumos mai cântă!.. In toată sara mi s'a dat voiă să duc acasă mamei mele bolnave rămăşiţe dela masa înălţatului împărat... pasărea locueşte, colo la ţărmure

»că guvernul e vinovat«. De aici, şi până să voteze contra candidatului actualului guvern, nu mai este de cât un pas. Apoi »federaţia americană a muncei« a declarat că programul democrat îndestulează toate revendicările muncitorilor. In sfârşit până acuma, democraţii nu prea au avut fonduri pentru lupta electorală. Băncile şi marile întreprinderi se uniseră întotdeauna împotriva lui Bryan. Acum însă situaţia s'a schimbat, şi nu e de mirare, ca Bryan să găsească sume însemnate pentru susţinerea candidaturei sale.

*

D-nii Taft şi Bryan, cei doi candidaţi la preşedinţa Statelor-Unite, s'au întâlnit la un banchet din Chicago şi şi-au strâns mâna. Se crede că de acum încolo campania nu va fi atât de violentă.

STIRILE ZILEI.

— 2 Octomvrie v.

Serate artistice în palatul »Muzeul Asociaţiunii«. Societatea diletanţilor din Sibiiu va aranja în 18 şi 20 Octomvrie n. în sala festivă a Muzeului Asociaţiunii două serate artistice cu binevoitorul concurs al artiştilor dramatici *Agatha Barsescu-Radovici* şi *C. Gh. Radovici.* Programul: *Duminecă, 18 Octomvrie 1908 st. n.*: 1. *Phedra*, tragedie de *Racine*, traducere de V. Sion. Scena principală din actul IV. 2. *Monologuri*, recitate de Const. Gh Radovici. 3. *Medea*, tragedie de *Legovue*, trad. de E. Aslan. Scenele principale din actul II şi III. 4. *Othello*, tragedie de *Shakespeare*, traducere de C Gh. Radovici. Scenele principale din actul IV. *Marţi, 20 Octomvrie 1908 st. n.*: 1. *Hero şi Leandru*, tragedie de *Grillparzer*, traducere de H. Lecca. Actul III. 2. *Monologuri*, recitate de Const. Gh. Radovici. 3. *Sapho*, tragedie de *Grillparzer*, traducere de Gr. Ventura. Scenele principale. 4. *Trei cântece*, pentru sopran-solo, D-na *Veturia Tritean*: a) F. Liszt: *Loreley*; b) T. Brediceanu: *Bade zău, o fi păcat..* şi *Năcăjit ca mine nu-i!* 5. *Fiul pădurilor*, poem dramatic de *F. Halm*, traducere de Const. Gh. Radovici. Scenele principale din actul II şi III.

Viriliştii români în comitatul Făgăraşului. Lista viriliştilor comitatensi ai comitatului Făgăraş fiind definitiv statorită, în aceasta sunt trecuţi următorii Români.

Dr. Iancu Meţianu, cu 2053 cor. Dr. Ioan Şenchea 1748 c. Dr. Nicolae Şerban 1676 c. Dr. Andrei Micu 1454 c. Ioan cav. de Puşcariu 1283 c. Dr. Octavian Vasu 806 c. George Guiman 805 c. Iuon G. Bărbat 791 c. Nicolae Garoiu 676 c. Filimon Bălan 656 c. Dr. Laurenţiu Pop 649 c. Dr. Ioan Turcu 616 c. Leon Solomon 514 c. George Ghimbeşan 487 c. George Enescu (Poiana Mărului) 462 c. Dr. Teodor Popescu 443 c. George Gavrilă 435 c. Iuliu Puşcariu 431 c. Iuon Comşa Baiu 417 c. Nicolae Aron 405 c George Tunsoiu 386 c. Andrei Cerbu 374 c. Dr. Hariton Pralea 362 c. Nicolae Lupu 358 c, Todor Vulsan 357 c. Nicolae Şerban sen. 355 c. George Bursan 354 c. şi George Moşoiu 351 cor. Cu toţii 28 între 87 virilişti.

Este bătător la ochi, că deşi Românii fac 95% din locuitorii comitatului, totuşi în lista viriliştilor sunt trecuţi 24 Jidovi, 17 Maghiari şi Armeni şi 14 Saşi. Restul alte naţiuni. Fac rău unii oameni de ai noştri, că nu se interesează cât de puţin de darea lor, ba nici chiar de a se anunţa pentru lista viriliştilor, astfel că alţii trebue să le-o facă. Urmarea neinteresului e, că vin alţii nechemaţi în locul celor îndreptăţiţi. — *Olteanul.*

Adunarea gener. extr. a »Transilvaniei«. Ni-se comunică următoarele din partea direcţiunei băncii de asigurare »Transilvania«: Duminecă în 11 a lunei curente la 11 oare antemeridiane presidentul băncii de asigurare mutuală »Transilvania« deputatul dietal Dr. W. Bruckner, după ce constată că adunarea generală extraordinară s'a conchemat în toată regula şi în urma participării numeroase a membrilor poate aduce hotărâri valide, declară adunarea de deschisă. Ca unic obiect de pertractat a fost *întregirea consiliului de direcţiune.* După ce *I. de Preda* a espus motivele *repăşirei membrilor români din conziliul de direcţiune**), la care a reflectat presidentul, la propunerea membrului Gross s'au ales în conziliul de direcţiune cu aclamaţiune domnii Iuliu de *Bardosy*, inspector şcolar reg. în penziune, Nicolae *Maneguţiu*, protopop gr. or., Alexiu *Oniţiu*, jude de tribunal reg. în pensiune, Ioan *Poplecean*, colonel ces. şi reg. în pensiune, ear ca membru suplent în comitetul de supraveghiere S. *Schmidt*, privatier.

Necrolog. Apăsaţi de adâncă durere şi jale, subscrişii anunţăm încetarea din viaţă a iubitului şi neuitatului nostru frate şi moş **Petru Iancu** preot gr. cat. întâmplată în 11 Octomvrie n. 1908 la 9 oare a. m., în etate de 73 ani. Rămăşiţele pământeşti ale scumpului defunct se vor înmormânta în 13 l. c. la 2 oare p. m. în cimiterul gr. cat. din Bobâlna. *Bobâlna* la 11 Octomvre 1908. Fie-i ţărâna uşoară! — *Jalnica familie.*

Nouă carte didactică aprobată, de înaltul Ministru reg. ung. de culte şi instrucţiune publică. Sub Nr. 116,479/908 s'a aprobat „Curs practic de limba maghiară" pentru şcoalele primare române întocmit pe baza articolului de lege XXVII din 1907, de *Ioan Dariu* dir. şcol. şi de *Erödi János* sub inspector regesc; *partea III-a pentru cl. III. primară.* Atât partea I. şi II., cari sunt deja aprobate mai dinainte cât şi partea aceasta aprobată acum se pot procura din librăria editoare I. Ciurcu, Braşov.

Cununii. D-l George G. *Oleanu* tipograf şi d-şoara Elena G. *Boambăn* ne anunţă căsătoria lor religioasă, care se va celebra Duminecă în 18 Oct. st. n. în biserica Sf. Nicolae din Prund. Felicitări!

— Dşoara *Iustina Drăgan Şeitan* şi D-nul *Neculae N. Boroş* îşi vor serba cununia religioasă Duminecă în 5/18 Oct. a. c. în biserica gr. or. română a »Sfintei Adormiri« din Satulung (Săcele), la oarele 11 a. m.

— Domnişoara *Marioara Boeriu* şi Domnul *George Vişia* serg. major, îşi vor serba celebrarea religioasă a cununiei lor, Duminecă în 25 Octomvrie st. n. (12 Oct st. v.) 1908, la oarele 12 din zi în biserica română gr. cat. din Vad. Vad, în Octomvrie 1908. Braşov.

— Dşoara *Maria Şoplea* şi Domnul *Dumitru Bobiţ* îşi vor serba cununia lor religioasă Duminecă în 5/18 Oct. a. c. în biserica »Sfintei Treimi« de pe Tocile, la oarele 12 din zi.

Din tractul Mediaşului ni se scrie: In 21 Sept. st. v. a. c. s'a serbat în comuna *Agârbiciu sfinţirea noului frontariu* al altariului bisericei gr. or. Spesele cu cari a fost împreunată această lucrare, au fost donate de vicepreşedintele senatului din România, D-l Alexandru *Constantinescu*, care în călătoriile D-sale prin Ardeal s'a abătut de doauăori prin comuna aceasta, unde D-sa în urma iubirei faţă de aşezămintele noastre culturale, a vizitat şcoala şi biserica noastră, şi necorespunzându-i frontariul altariului — a însărcinat pe preotul locului, părintele T. Stanciu ca să poarte de grijă ca să se facă un altul, ceea ce sa şi făcut — serbându-se în sus numita zi sfinţirea lui. La sfinţire, care sa făcut de mai mulţi preoţi, după rânduiala bisericei ortodoxe, au luat parte şi mulţi streini, învăţători şi ţărani. După sfinţire părintele locului Stanciu, a rostit o cuvântare frumoasă şi potrivită acestei ocasiuni. Terminându-se sfta slujbă sau întrunit cu toţii la masă comună, care a durat câte-va oare, iar după terminare au plecat cu toţi către casă. Acest nou şi frumos frontariu numai laudă şi cinste poate să facă atât D-lui donator, cât şi măestrului D. Mihaiu şi tinărului pictor N. Baciu, cari toată silinţa şi-au dat-o la lucrarea şi înfrumseţarea lui. *De pe Visa.*

»Convenire colegială de 10 ani«. Din încredinţarea mai multor colegi — rog pe absolvenţii pedagogiei din anul 1897/8 ai preparandiei din Blaj, ca cu ocaziunea adun. gener. a »Reuniunei învăţ. din Archideceza gr. cat« în 5 Novembre a. c. la 3 oare p. m. să se afle la Institutul preparandial de acolo! Programa serbărilor se va alătura atunci. La revedere frăţască! Poiana Arieşului 12 Oct. 1908. Mihail *I. Găzdac* învăţător.

O nuntă la Sinaia. Ni se scrie: Duminecă în 28 Sept. v. s'a celebrat în Sinaia cununia ficei d-lui comerciant şi fabricant Ioan *Mazăre* cu d-l Dumitru Theodoru, funcţionar la căile ferate. Mergând la Biserică am rămas încântat de solemnitatea actului religios oficiat de P. Cuv. Sa Archimandritul Nifon asistat de patru preoţi, doi diaconi şi doi călugări, cari au ţinut strana. Biserica era ticsită de public distins. In decursul actului solemn a domnit cea mai mare linişte. Archimandritul Nifon a adresat mirilor o vorbire foarte frumoasă şi instructivă. După terminarea actului religios mirii şi oaspeţii s'au dus la casa d-lui Mazăre, unde a fost masa. La masa bogată deşi restrînsă, au fost peste 60 oaspeţi, toată elita negustorească între cari am observat pe marii comercianţi George Mateescu, Gologan, Stinghe etc. După masă a urmat dansul până în zori de zi. Mi-a făcut o deosebită impresiune, ca unul care n'am mai luat parte la astfel de solemnităţi în România, atitudinea şi tactul P. Cuv. Sale d-lui archimandrit atâta la celebrarea cununii cât şi la masa ce a urmat. Ii aduc şi pe aceasta cale cel mai profund respect. *George Proca.*

Concert filantropic în Orăştie. Duminecă, în 18 Octombre st. n. 1908 se va da un *Concert filantropic* de tinerimea română din Orăştie cu concursul artistului-cântăreţ *Nic Bratianu* şi al profesorului de muzică d-l *A. Kürthy* în sala »Transilvania«. Programul este următorul: 1. *Loewe*: »Archibald Douglas« (baladă) 2. *Schubert*: »Tu care eşti repaos blând«.. »Rivalul« 3. *Dima*: »Groza« (baladă), *Mureşianu*: »Dor de mare« 4. *Farkas*: »De ce aşa târziu...?!« *Tarnay*: »Am un cântec« *Makray*: »Zadarnic plângi.« 5. *Wagner*: »Legenda lui Gral« din »Lohengrin« »Despărţirea lui Lohengrin« 6. *Schumann*: »Grenadirii« (baladă). *Bratianu*: »Sara pe deal buciumul sună cu jale« 7. *Şorban*: »Schiopul« »Pădurice dea ă eşti« 8. *Wagner*: Recitativ şi romanţă din »Tannhäuser« Cuvântarea către Brabanţi din »Lohengrin«.

Pentru masa studenţilor români din Braşov a mai contribuit d-l prof. univ. Dr. Sextil *Puşcariu*, suma de 5 cor.

Primească generosul donator cele mai călduroase mulţămite. — *Direcţiunea şcoalelor medii române gr. or. din Braşov.*

Inaugurarea unei biblioteci a Ligei culturale. Duminecă, 5 Octomvrie, la oarele 10 jum. dim. se va înaugura biblioteca Ligei culturale în localul său din Calea Victoriei Nr. 93 colţ cu str. Fântânii.

Prăvălie românească în Dicio St. Mărtin. Ni se scrie: Inregistrez cu deosebită satisfacţie şi ca eveniment neaşteptat înaugurarea şi deschiderea prăvăliei româneşti din Dicio St. Mărtin a fraţilor *Iuliu et. S. Anca*, fiii venerabilului preot Ioan Anca de Subpădure. Faptul că aceasta este prima prăvălie românească de felul acesta în oraşelul nostru situat lângă Târnava mică, a cărui împrejurime este în majoritate locuită de Români, ne face să întâmpinăm cu mândrie iniţiativa fraţilor Anca, sperând în acelaşi timp că prin ea s'a pus temelie unei activităţi şi din partea Românilor pe terenul comercial, aici unde comerciul până în present este esclusiv în mâna Jidanilor.

Este de dorit deci ca publicul românesc atât din loc cât şi din înprejurime să salute cu bunăvoinţă întreprinderea D-lor Anca, dându-le sprijinul aşteptat. Din parte-mi, ca un iubitor al progresului pe ori ce teren, doresc isbândă şi succes tinerilor nostri domni comercianţi. *Un Târnăvean*

O colecţiune de predici. Primim spre publicare următorul apel: Profesorii Dr. Emilian *Voiutschi* şi Dr. Teodor *Tarnavschi* dela univerzitatea din Cernăuţi voind să ofere clerului ortodox român un indreptar, cum au să se prelucre şi propuie materiile omiletice în decursul anului bisericesc şi la feliurite întâmplări estraordinare din comună, au publicat deocamdată o colecţiune de predici, în 3 tomuri, *pentru toate duminecile anului bisericesc.* Opul a fost tipărit numai în 500 exemplare, cari foarte curând sau epuisat. Acum, spre a satisface comandelor zilnice din toate ţările locuite de Români şi îndemnaţi prin măgulitoarele recenziuni ale foilor de specialitate, autorii s'au decis a scoate în a doua ediţie *augmentată* aceste predici, încredinţând cu îngrijirea acestei ediţii pe subscrisul. Opul va consta din *3 tomuri* de câte 22—30 coale de tipar frumos, pe hârtie foarte fină. Tomurile vor apărea în intervale de câte 3—4 luni. Preţul opului va fi de tom 5 cor. (6 franci), aşadară pentru 3 tomuri 15 cor. (18 franci) pentru abonenţi, iar afară de abonament 6 cor. sau 7 franci de tom (18 cor. resp. 21 franci pentru toate 3 tomurile). Preţul abonamentului să se trimită anticipativ pe adresa subscrisului numai până la 1/14 Octomvrie a. c. *Dela apariţia în această a doua ediţiune a opului depinde continua-*

*) Membrii români ai direcţiunei au repăşit, fiind-că nu li-s'a luat în considerare cererea lor dreaptă ca în fruntea institutului să fie ales ca director un bărbat, care să corăspundă întru toate chemărei sale în acest post insemnat. — Not. Red.

şi când mă duc şi ostenită mă odihnesc în pădure aud privighitoarea cântând. Atunci îmi vin lacrămile şi mi se pare că mă sărută mama pe frunte!«

»Mică bucătăreasă, zise mareşalul, voi mijloci să fii tocmită statornic aici în bucătărie şi să aibi voie a vedea pe împăratul la mâncare, dacă ne arăţi unde şede privighitoarea, pentru că e poftită de sară la cină!«

Astfel domnii şi doamnele au ieşit la pădure, unde obicinuia să cânte privighitoarea. Când mergeau mai bine, începe să sbiere o vacă.

»O!« ziseră feciorii dela curte, »iată, c'am găsit'o. Ce putere ciudată într'un animal aşa mic! De sigur că am auzit'o şi până acum!«

»Ba, nu!« zise mica bucătăreasă, astea sunt vaci care sbiară. Suntem încă departe de locul nostru!«

Acum începură să oacăcăe broaştele din lac.

»Minunat!« zise predicatorul chinez de curte »acum o aud,...« sună tocmai ca nişte clopoţele mici de biserică.«

»Ba nu!« Zise mica bucătăreasă. Acum însă o auzim îndată.

Şi numai începu să cânte privighitoarea »Asta-i!« zise copiliţa. Ascultaţi! ascultaţi! şi, aicea şade, adause arătând sus între crengi o păsăruică mică sură.

»E cu putinţă!« strigă mareşalul de curte, »aşa nu mi aş fi închipuit'o nici odată! Cât îi de simplă! De bună seamă de aceea şi-a pierdut coloarea, pentrucă vede atâta lume aleasă în jurul ei!«

»Mică privighitoare!« zise cu glas răsunător micuţa bucătăreasă, „înălţatul nostru împărat doreşte să cânţi înaintea lui.«

»Cu cea mai mare plăcere,« răspunse privighitoarea, şi cânta de-ţi era mai mare dragul.

»Ţi-se pare, că auzi nişte clopote de sticlă!« zise mareşalul curţii Şi uitaţi-vă cum i-se mişcă mica ei guşă! Mare lucru că n'am auzit'o nici odată mai nainte! La curte va avea mare isbândă!«

»Să mai cânt odată înaintea împăraratului?« întrebă privighitoarea. Ea credea că şi împăratul este de faţă.

»Prea buna mea, mică privighitoare« zise mareşalul de curte, »eu am marea bucurie, să te învit pe de sară la o sărbătoare a curţii, unde, cu cântecul tău fermecător, ai să vrăjeşti pe înălţatul nostru împărat!«

»Cântecul meu se potriveşte mai bine în verdeaţă!« răspunse privighitoarea. S'a dus însă bucuros cu ei, auzind că este dorinţă împărătească.

In palat era dereticat ca de sărbătoare Păreţii şi padimentul, cari erau de porţelan, străluceau în lumina multor mii de lămpi.. pe coridoare erau aşezate florile cele mai minunate, cari puteau suna mai bine cu clopoţelele lor. Câte alergături, ce curente de aier prin coridoare! Şi sunau toate clopotele, în cât nu-ţi puteai auzi nici vorbele tale.

In mijlocul sălii, unde şedea împăratul, era pus un beţigaş de aur, pe care avea să şadă privighitoarea. De faţă era curtea întreagă... mica bucătăreasă căpătase voie să stee după uşă. Acum avea rang de adevărată bucătăreasă de curte. Toţi erau gătiţi de sărbătoare şi toţi priveau spre păsăruica cea sură, către care împăratul dădea cu graţie din cap.

Şi privighitoarea îşi deschise ciocul şi cântă aşa de minunat, în cât, împăratul începu să lăcrimeze... ba lacrimile i se scurse pe obraz până în barbă şi atunci privighitoarea cântă şi mai frumos: toţi erau pătrunşi până la inimă. Şi împăratul era aşa de mulţumit, în cât zise că privighitoarea să poarte la grumazii ei, pantoful lui cel de aur. Privighitoarea, însă îi mulţumi şi zise, că ea este deja destul de bogat răsplătită.

»Am văzut lacrimi în ochii împăratului, asta-i cea mai frumoasă răsplată pentru mine! Lacrimile împăratului au deosebită putere! D-zeu ştie, eu sunt pe de plin răsplătită!« Zicând acestea începu iară să cânte cu vocea ei dulce şi minunată.

»Asta i cea mai drăgălaşă linguşire, ce o cunoaştem,« ziceau damele jur împrejur şi apoi luau apă în gură, ca să se spele, când vorbea cineva cu ele... credeau că şi ele sunt acum privighitori. Chiar lacheii şi camerierele ziceau că şi ele sunt mulţumite ceeace însemna foarte mult pentrucă pe aceştia îi mulţumeai foarte cu greu. Cu o vorbă privighitoarea avu adevărat noroc.

Ea rămase la curte, îşi avea colivia ei şi libertatea de a se preumbla pe afară de două ori pe zi şi odată noaptea. Ea 'şi căpătă doisprăzece servitori, dintre cari fiecare o legase de picior cu o panglică de mătasă, şi o ţinea strâns Cu atâţia tovarăşi nu era deloc plăcere să te plimbi.

Tot oraşul vorbea de pasărea minunată.

(Va urma).

rea resp. publicarea și a celorlalte tomuri ulterioare cu privire la sărbători și ocaziuni estraordinare. Caransebeș (Karánsebes, Ungaria), la 25 August (7 Septemvrie) 1908. *Dr. Dimitrie Cioloca* profesor de teologie.

Capitala Australiei se mută. Parlamentul a votat să fie la Canberra, la 200 de mile spre miazăzi de Sidney, la 400 de Melbourne și la 80 dela țărm. E în partea de miazăzi a țării Walesul nou de miazăzi, într'un ținut bogat în mine de aur, argint și aramă.

Sfințire de biserică.

Septembrie 1908.

In ziua de 21 s. v., a. c. a avut loc în fruntașa comună Agărbicu, tractul Mediașului, sfințirea iconostasului bisericei gr. or., care a fost zugrăvit din nou de tinărul pictor din aceasta comună D-l Nicolae Baciu, de care s'a vorbit de mai multe ori prin foile noastre, care cu mult zel a esecutat aceasta lucrare dovedind multă pricepere în arta picturei bisericești a stilului bizantin.

Este ceva caracteristic în pictura D-lui Baciu că tiviturile și broderiile tuturor sfinților sunt lucrate pe baza motivelor noastre românești, fapt, care merită, să fie apreciat și îmbrățișat de tot ce-e român, căci precum nici o artă n'a ajuns respective nu se poate devolta ca să devie proprie unui popor, așa și pictura, decât numai atuncia când aceasta e făcută pe baza care caracterisează și corăspunde întru toate respectivului popor. Până nu va întruni această indispensabilă condițiune nu va putea cuprinde în sine sufletul acelui popor.

Când intri în această biserică îți face impresia că te afli în o lume nouă, care îți inspiră pietate și te face ca învoluntar să-ți mărești credința religioasă.

Las să urmeaze cu numele fie care parte a sfinților și aranjarea lor după cum urmează începând de jos. Rândul I.: scene din testamentul vechiu: »Scoaterea din rai« »Moise cu tablele« »Jertfa lui Avram și jertfa lui Cain și Avel« Rândul II. icoanele împărătești cele obișnuite. Pe uși sunt 2 diaconi: »Laurențiu« în mâna stângă ține Liturgierul deschis, ear cu dreapta ține orarul sus. »Ștefan« în dreapta ține cădelnița ear în stânga ține un sfeșnic cu trei luminări aprinse. Pe ușa împărătească e zugrăvită »Buna Vestire«

Rândul III.: cei 12 apostoli. Toți țin cărți în mâni în diferite forme: unii scriu, alții predică ect. In mijlocul lor e »cina cea de taină«. De asupra acestora e Christos răstignit pe cruce, Sf. Maria și Ioan plângând.

Pe partea de sus a fruntarului se află zugrăviți cei 4 proroci mari: »Eremia, Ezechie, Isaia și Danil« în mărime aproape naturală; în mijlocul lor e »Maica D-lui« șezând, ține pruncul pe genunche de amele părți cate un Archangel, cu sulițele în mâni.

De desuptul acestora sunt zugrăvite prasnicele mai însemnate.

Actul sfințirei a fost oficiat de On. D-nii preoți Toma Stanciu din loc și N. Morușca din Șeica Mare. Biserica era tixită de public venit și din satele vecine anume ca să asiste la aceasta frumoasă sfințire. După sfințire și stropirea cu apă a ținut D-l părinte local T. *Stanciu* o predică frumoasă vorbind despre însemnătatea chipurilor sfinte în bisericele noastre ect. vorbește despre buna reușită a acestei tâmple care poate servi de model și altor comune bisericești. După aceea mulțumește bunului D-zeu că le-a stat în ajutor de-au putut vedea realisată o mare dorință a lor. Mulțumește frumos acelora cari au contribuit pentru înfrumsețarea bisericei.

La urmă mulțumește cu multa căldură D-lui Nicolae *Baciu* pictor, și Dumitru *Mihaiu* măestru măsar, care a esecutat din lemn iconostasul cu multă dibăcie; ambii nețiinând cont de micul și bagatelul preț ce l'au primit, pentru dragostea ce o au față de biserica lor, au săvârșit un lucru care merită toată lauda. După aceasta fie care creștin s'a botezat cu apa sfințită.

De-e D-zeu ca pacea și buna înțelegere să domnească vecinic asupra acestui popor vrednic

Septembrie 1908.

Participantul.

Baloane și mașini de zburat.

Se vede c'a fost dat veacului al douăzecilea să înzestreze omenirea cu mașini de zburat. Nu e vorbă de baloane, acelea sunt mai ușoare decât aerul și se înnalță în sus întocmai după cum face un dop de plută băgat în fundul unui vas plin cu apă. Apa îl împinge în sus și de aceea îl vedem că se urcă la fața ei. Tot așa face fumul în aer; îl împinge și pe acesta aerul, care e mai greu decât el, în sus. Incă dela sfârșitul veacului al optsprezecelea, ba chiar cu mult mai 'nainte, au izbutit oamenii a se urcà în văzduh cu baloane de hârtie pline cu aer cald, dar nu aveau cârmă și erau în voia vântului, care-i ducea încotro bătea el.

Acuma baloanele au cârmă, începând de pe la 1870, dar nu aveau mașini destul de ușoare, cu cari să învârtească aripile, la fel cam cu cele dela morile de vânt (helicele), destul de repede spre a se puteà împotrivì vântului și a se îndreptà încotro ar voi călătorii. Acuma mașini foarte ușoare și totodată foarte puternice s'au născocit și baloanele se pot cârmui pe vânturi destul de tari. Din gazete am aflat cu toții ce isprăvi a făcut Zeppellin, un Neamț, cu balonul său, care are pe din lăuntru o cherestea de metal (de aluminiu care e foarte tare, dar și foarte ușor). A zburat în două rânduri câte 12 ceasuri în în șir, cârmind cum i-a plăcut. Dar balonul lui Zepepelin s'a aprins, fiindcă o stricăciune la una din mașini l'a silit să se coboare în câmp, unde nu era șopron, sub care să se adăpostească și a mai fost o nenorocire, c'a dat o furtună și s'a aprins balonul de-a ars cu totul.

Indată însă Germanii au pus bani, mână dela mână, și au dat lui Zeppelin, până acuma vre-o șase-șapte milioane de lei, ca să facă alte baloane la fel și fabrică și șopron; căci împărăția are trebuință de astfel de baloane, pentru războiu. Ba s'a făcut și o societate cu capital mare și vrea să-și dureze opt baloane tot la Zeppelin și să înceapă a umbla cu ele dela Budapesta pe la Viena, Praga, Berlin până la Hamburg și înnapoi, ducând călători. Neapărat, dac'o merge bine treaba, nu va trece mult și vom vedeà călătorindu-se cu baloane de acestea dela Londra, pe la Paris, Viena, Berlin, București, Constantinopol, Egipt, India etc.

Germanii mai au baloane cu cârmă, dar fără cherestea de aluminiu, al lui Gross și al lui Parceval, cari sunt maì mici și au făcut și ele călătorii lungi, dar au avut și acesta nenorociri de tras ca și al lui Zeppelin. Nu se lasă însă nici Zeppelin nici ceilalți și'n luna aceasta chiar, Zeppelin, cu balonul ce are gata și Parceval etc., cu ale lor, vor face din nou călătorii, înainte de a da iarna.

Și alte popoare mari, ca Francezii și Englezii sau Americanii, au baloane bune. Foarte bine întocmit erà balonul franțuzesc »Patrie«, care a făcut o călătorie dela Paris până la granița Germaniei, dar apoi pe furtună, l'au scăpat, și vântoasele l'au dus până lângă Scoția, unde s'au găsit bucăți din el și din mașina lui. Acuma însă au altele la fel și fac mereu încercări.

* * *

Dar nu se mulțumesc oamenii numai cu baloanele, căci sunt prea scumpe și prea greoae; se căznesc să facă mașini mai grele decât aerul, cu cari să zboare. In Franța au făcut minuni cu astfel de mașini Henri Farman, care e pe jumătate Englez, pe jumătate Franțuz, Delagrange, Franțuz curat: dar Americanul Wilbur Wright i a bătut pe toți cu aeroplanul său cu care a făcut încercări la Le Mans în Franța și a câștigat toate premiile atât pentru iuțeală și înnălțime cât și pentru lungimea drumului și a timpului cât a stat în văzduh zburând, cât și pentru tmpul cât a zburat cu alt om împreună cu el în aeroplan.

Un capitalist bogat, Lazare Weiller, a cumpărat dreptul de a fabrica aeroplane ca ale lui Wright pentru Franța numai, cu 500,000 de lei, după ce i-s'a dovedit că poate face zboruri de câte 50 de chilometri fără a atinge pământul și coborându-se la locul de unde a plecat. In adevăr, Wilbur Wright a zburat timp de un ceas, 31 de minute și 45 de secunde neîntrerupt; a făcut drum de 66 kilm. 600 m. și cu alt om pe mașină a stat în văzduh 11 minute 35 de secunde și $^{2}/_{5}$, iar mai eri aproape un ceas încheiat. Zilele acestea, înnainte de a pleca din Europa, va încerca să zboare două ceasuri și cât va putea mai mult cu un sac de nisip și apoi cu alt om și a făcut călătoria cea de un ceas împreună cu alt ins.

Aeroplanele celorlalți se urca prin puterea mașinei lor, al lui Wright, se urcă aruncat în sus, după ce aleargă pe o șină, de o greutate care se lasă repede în jos dela înnălțime ca greutățile dela ceasornicile de părete. W. Wright mai are un frate: Orville, care a făcut încercări mai întâiu cu frate-so și apoi singur, în America. A izbutit foarte bine, aproape ca și cel din Europa, dar a pățit o nenorocire, că, încrezându-se prea mult în mașină, a luat cu sine un ofițer cam greoiu mai greoiu de cum se cuvenea. Selfridge, și, din pricină c'a silit o prea din cale afară i-s'a rupt aripa dela o helice și mașina s'a prăbușit la pământ. Selfridge a murit, iar Orville s'a ales cu un picior și mai multe coaste rupte. Totuși Statele-Unite vor cumpăra dreptul de a fabrica astfel de mașini și tocmai de aceea se întoarce și Wilbur în țara lui.

Dr. Lux.

Cu întărirea noului episcop al Caransebeșului se ocupă »Pester Lloyd« în numărul său de eri în urma svonurilor înregistrate de »unele ziare românești«, că întărirea alegerei de episcop a Prea Cuv. Sale arhimandritului Filaret Musta ar fi dubioasă, din cauză că noul episcop nu posede în de-ajuns limba maghiară și că ar fi amestecat în neorânduielile constatate la institutele românești din Caransebeș. »Pester Lloyd« desminte aceste svonuri și spre a arăta, că arhimandritul Musta este agreat la locurile competente, spune că drept recunoștință pentru atitudinea sa patriotică a fost decorat, la propunerea ministrului de culte, cu un ordin mai înalt.

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta, 15 Oct. In ședința de eri a subcomisiunei delegațiunei ungare s'a votat după o scurtă desbatere budgetul marinei.

Sofia, 15 Oct. Regele Carol al României a felicitat pe Țarul Ferdinand, cu ocasiunea intrării sale în Sofia, ca domnitor al Bulgariei independente.

Athena. 15 Oct. Camera Cretană întrunindu-se eri după amiazi a sancționat proclamarea precedentă a independenței Cretei și unirea sa cu Grecia. Camera Cretană a numit o comisiune însărcinată a exercita puterea executivă, care va guverna în mod provizoriu insula în numele regelui grecilor și în conformitate cu legile regatului Greciei. Puterea sa expiră indată ce guvernul grecesc își va lua însărcinarea de a guverna insula. Hotărârea impune autorităților insulei a continua să-și exerciteze obligațiunile aplicând legile, care nu sunt contrare Constituției grecești.

Berlin. 15 Oct. In mina de cărbuni de piatră dela Königshütte (Prusia) s'a prăbușit eri o parte, îngropând sub ea mai mult de o sută de lucrători. Până eri seara s'a putut scoate deabia 16 cadavre grozav mutilate.

ECONOMIE.

Scosul cartofilor (picioicilor).

Pe când cartofiii (picioicile) văratice se scot prin Iulie, pe atunci cele de toamnă dacă vrem să le dăm la vite ca nutreț sau le vindem la fabrica de spirt, le scoatem prin Septembre sau începutul lui Octombre; iar cele mai târziu le scoatem pe la mijlocul sau sfârșitul lui Octombre, ca până atunci să se coacă bine! Aceasta o putem vedea de pe rugi, când sunt uscați. Sunt însă unele soiuri de cartofi târzii, la cari nu li se uscă rugii uneori nici până la căderea zăpezii; deci la acestea nu le așteptăm să li se uște rugii, ci le scoatem, când aceia încep a se gălbeni! Dar dacă rugii lor nici până pe la începutul lui Octombre nu's îngălbeniți, atunci e semn, că soiul acela de cartofi nu e potrivit cu ținutul și pământul nostru, deci în viitor să nu mai sămănăm de aceștia. Se poate însă uneori întâmpla, că soiul e destul de potrivit și rugii totuși rămân verzi, fiind toamnă grasă, cu ploaie și vreme caldă și nu putem aștepta cu scosul cartofilor până se îngălbinesc rugii! In astfel de cazuri cosim rugii cu coasa și apoi la o săptămână după aceea putem scoate picioicile.

Păstratul cartofilor (picioicilor) peste iarnă!

Fiind cartofii unele din plantele cele mai de lipsă la casa fiecărui plugar, puțini îi vând, îndată ce'i scot, la fabrici de spirt: Astfel cartofii trebuesc păstrați pe iarnă ca să'i folosim sau la mâncare, sau ca nutreț la vite, la îngrășatul porcilor sau spre vânzare. Când îi punem însă pe iarnă, trebue să fim cu mare băgare de samă la două lucruri: 1) ca să nu înghețe căci cartofii înghețați, se strică, după-ce se slobod 2) ca să se piardă din ei cât mai puține materii grase și nutritoare! De altfel ori și cum am așeza sau am pune noi cartofii pe iarnă, totuși o parte din materiile grase și nutritoare din ei se pierd sau se prefac în alte materii! Perderea aceasta va fi cu atât mai mare, cu cât va fi căldura mai mare în grămada de cartofii! Pe lângă aceea când e căldură mare cartofii asudă, ies aburi din ei cari răcindu-se se așează pe cartofi și îi face de se strică. De aceea trebuesc astfel puși și așezați, ca să se strice cât mai puțini și să nu'și piardă mult din părțile grase și nutritoare. Astfel îi punem așa, ca nici să nu înghețe, dar nici căldură prea mare să nu se facă!

Cam de obiceiu cartofii îi pun pe iarnă în pivnițe, gropi sau în formă de prisme!

Așezatul lor în pivnițe.

In pivnițe de obicei se pun numai puțini cartofi pe iarnă, căci pe deoparte pivnețele de regulă nu-s mari, pe de alta parte trebue lăsat loc în ele și pentru alte trebuințe ale casei! De altfel în pivniți ar fi mai bine să așezăm cartofi căci putem umbla la ei ori când și ușor îi putem feri și de ingheț! Două greșeli mari se fac însă, când se pun pe iarnă cartofi în pivniți 1) se îngrămădesc prea multe peste olaltă și 2) pivnițile nu se aerizează destul. De aci vine apoi urmarea, că se încălzesc tare în grămadă, se pierd din cartofi multe părți grase și nutritoare, pe de altă parte asudând cartofi se ridică aburi din ei, cari ridicându-se până la boltitura pivniței se prefac — fiind aceea rece — în apă și deacolo pică iarăși pe cartofi cari astfel pe încetul se strică.

Se pot pune însă și în pivniți cartofi cât de mulți, fără să le strice ceva! Despărțim cu lați pivnița în mai multe despărțituri, cari însă să fie despărțite fiecare una de alta, lăsând loc gol îngust între ele pe unde să poată umbla aerul! In fiecare despărțitură putem apoi pune cartofi până la boltitură, câți încap în ea fără să li se întâmple nimic, mai ales, dacă aerizăm pivnița cum se cade, când se poate aerisi!

Cei mai mulți însă fac greșala aceea mare, că îndată ce dă înghețul ei închid bine și astupă toate ferestruicele dela pivniță și nu le mai deschid de loc până primăvara! In felul acesta se face căldură prea mare, în urma căreia din cartofi se pierde o mare parte de materii nutritoare! Indată ce afară e atât de cald, încât apa nu îngheață (la 0 grade), trebue să deschidem ferestrele dela pivniță și să le lăsăm deschise până se face iarăși mai frig.

In gropi pun unii cartofii, mai ales în locuri mai ridicate și svântate și așezate mai sus, unde nu le e teamă că'și iau apă cartofi din pământ. Peste tot însă nu e bine să punem cartofii în gropi, căci vin prea mulți puși grămadă unul peste altul și se încălzesc prea tare.

In prizme. Când avem cartofi mai mulţi, mai bine e să'i aşezăm în prizme, în forma prizmelor de petriş de pe drum! Căutăm un loc mai svântat, unde nu se adună nici apa de ploaie, şi unde nu e pământul apătos. Prizma de cartofi o facem largă de 1·25 m. şi înaltă de 1 m; nici mai largă dar nici mai înaltă să nu o facem, căci altfel se încălzesc prea tare cartofii din ea! Lungimea ei poate fi cât de mare, totuşi prea lungă să nu fie prizma. In unele ţinuturi se aşază prizma de cartofi chiar deasupra pământului; ca să ne fie lucrul mai cu spor şi să nu se împrăştie prea tare cartofii, când ii aşezăm în prizmă mai bine e să facem puţină groapă în pământ dar numai de 20 sau de 30 cm. de adâncă, şi în ea începem apoi a aşeza cartofi! După ce i-am aşezat in în prizmă, trebue feriţi de îngheţ acoperindu-i cu un strat gros de pământ! Dar să nu-o acoperim îndată ce am făcut-o, căci cartofii îngrămădiţi mai mulţi la un loc se încălzesc şi asudă şi ca să nu se strice, trebue lăsat să se svinte apa de pe ei. De aceea dacă se poate, lăsăm prizma vreo 3—4 zile descoperită; dacă nu se poate atunci o acoperim cu pae, pe cari le luăm, când vedem, că sau umezit şi punem în locul lor alte pae zvântate şi apoi acoperim prizma cu pământ! Să nu ne pară rău, că perdem lucru şi timp cu acoperitul prizmei cu paie, căci prin aceasta, facem de iernează cu mult mai bine cartofii şi nu se strică de loc, fiindcă ii uscă aerul şi aburii, ce ies din ei se depărtează şi nu le strică.

Dar dacă din vreo cauză oarecare nu vrem să mai acoperim prizma întâi cu paie atunci o putem acoperi îndată cu pământ în grosime de cel mult 15 cm., lăsând însă spinarea prizmei neacoperită! Ca să nu între însă ploaia în prizmă, facem din 2 scânduri un coperiş şi punem de asupra prizmei, însă aşa, ca să poată umbla aerul pe sub el! Indată ce dă îngheţul, acoperim prizma cu pământ, chiar dacă a fost acoperită până atunci cu paie! Mai bine e să luăm paele la o parte şi să acoperim prizma numai cu pământ! Când dă îngheţul trebue coperită prizma cu pământ în grosime de 80—90 cm. Aceasta ne dă însă mult de lucru şi de aceea mai bine va fi, de vom pune întâi pe prizmă, pământ în grosime de 20—25 cm; peste el un strat gros de paie sau pleavă şi apoi peste el iarăşi pământ de vre-o 20—25 cm. grosime.

Cătră sfârşitul iernei, până nu a ieşit îngheţul din pământul de pe prizmă, e bine să punem peste el gunoi păios, care să nu lase să se desgheţe pământul acela repede! In cazul acesta se încălzesc cartofii mai târziu chiar de va fi căldură pe afară — şi ei nu vor încolţi aşa de iute, şi nu vor fi de loc crescuţi!

(Va urma.)

Expoziţia de copii din Poiana.

De mult şi de mulţi nutrita dorinţă, de a se aranja în cea mai frumoasă şi cea mai puternică comună românească, Poiana, o exposiţie de copii, se apropie de realisare. Meritul revine fruntaşilor noştri, cari au întâmpinat cu însufleţire şi cu multă bunăvoinţă apelul comitetului central al Reuniunei noastre agricole române din Sibiiu, dat în această privinţă.

Inainte de toate, în conferenţa fruntaşilor noştri s'a ales comitetul aranjator local consistător din domnii: Dr. Victor Mihu, medic, Nicolae Dobrotă, paroh, G. Bărbat, notar, Ilie Dobrotă, paroh, Romul Vraciu, înv., Aron Şerb, preot-înv., Ilie Georgescu, director şcolar, Nicol. Oprean, notar II, Nicolae Şerb, înv, Ioan Şerb Duduman, Ioan Ban, Ioan Sarachie, Dumitru Şufană şi Nicolae Ghişe, primar, dintre cari zelosul nostru medic Dr. V. Mihu a fost proclamat prezident, iar d-l R. Vraciu, notarul comitetului aranjator.

Misiunea comitetului este a face toate demersurile, ca exposiţia să reuşască spre lauda noastră a poenarilor şi spre mulţămirea tuturor oamenilor de bine.

Exposiţia se va ţinea Marţi la 27 Octomvrie n. a. (sărb. St. Paraschiva) in sala mare a şcoalei noastre. La exposiţie, cu considerare la numărul de tot mare al copiilor, se admit numai copiii cu vârsta dela 1—4 ani, fiind de altfel şi de aceşti a vre-o câteva sutişoare.

La apelul comitetului aranjator local, comuna politică Poiana va concurge la premii cu 25 cor., banca »Mielul« cu 50 cor. şi banca »Mărgineana« cu 25 cor., va să zică, pe lângă suma, pe care o va destina Reuniunea agricolă spre acest scop, institutiunile noastre locale contribue la premii cu 100 cor. Laudă lor!

Cu scop de a fi numiţi în juriu comitetul aranjator a propus pe următorii: d-l Ioan Droc, prot. emer. şi doamna, A. S. Păcurariu, prot. şi doamna, Hermann Mangesius, prim-pretor şi doamna, Dr. G. Măcelariu, adv. şi doamna, Dr. N. Schiau, adv. şi doamna, toţi din Mercurea, Ioan Şerb, N. Dobrotă, şi Ilie Dobrotă, parohi, Dr. Victor Mihu, medic, G. Bărbat, notar I., Ilie Georgescu, dir. şcolar, I. Şerb Duduman, N. Ghişe, primar, C. Radu, cassar de bancă, D. Şufană, cassar de bancă, N. Muntean şi Const. Fântână Gălucuţ, toţi din Poiana, Dr. Nic. Calefariu şi Dr. Nic. Comşa medici, P. Draghits, prim-pretor şi doamna, I. Chirca, prim-notar şi doamna, toţi din Sălişte.

E de prisos să amintesc despre însufleţirea ce domneşte între mamele din Poiana, cari aşteaptă cu nemărginit dor şi cu multă bucurie ziua în care vor supune examinării micile lor odrasle, mândria lor şi fala neamului românesc.

Părerile distinşilor noştri medici Dr. N. Calefariu şi Dr. Ilie Iancu, publicate in »Tel. Rom.«, se discută şi comentează mereu de număroasa noastră inteligenţă şi avem speranţă, că multe, mai ales din salutarele propuneri ale zelosului medic Dr. Iancu, să câştige întrupare. Bravii noştri poenari vor să dovedească lumii, că atunci când este vorba de o causă bună şi de interes obştesc, ştiu pune umăr la umăr, se ştiu însufleţi pentru ideale şi se află fiecare la locul său.

S.—t.

Amintiri din Ardeal.

Amintiri.

Ce i cu tine vecine Moise, de umbli aşa desnădăjduit, nici nu se crepase bine de ziuă şi te-am auzit bâjbăind prin curte. Ai făcut poate vre o feştanie pentru vite s'au ţi s'a întâmplat ceva de te ai sculat aşa de dimineaţă?

Măi bade Grigore! să-'ţi spun verde măi, toată noaptea m'am svârcolit, nu am putut închide ochii de loc şi să-ţi spun şi pentru ce: Aseară m'au dus păcatele la vecinul Tănasie din Hus şi acolo erau adunaţi bătrânii la o părţăşanie. Un junc al Vidului şi-a rupt piciorul pe răzvoarele, pe unde scobori la ograda Funogelului, şti tu colo de vale de la Poiana Stăncuţii, şi juncul acela nu mai era de tămăduit, l'a dat la hopşă şi am luat şi eu parte, şi ştiu că obiceiurile strămoşeşti şi bune între bătrâni au rămas neştirbite, acum cred că m'ai înţeles.

— Aţi beut pielea juncului, s'ar fi putut altceva?

Şti cât e de bine să stai la vorbă cu oamenii aceştia bătrâni? de-a dragul să-i asculţi.

Şi pentru asta nu ai putut dormi, se vede că s'a aprins Bălgradul (erai puţin turmentat) — Nu că eram mulţi, pielea era mică şi până'ţi venea rândul cu al doilea pahar, de cel dintăi îţi uitai, apoi nici rachiul nu mai este acum aşa de tare, că îl botează cârciumarii de nu te mai poţi chirchili de el. Ca să ardă Bălgradul trebuia să bem nu numai pielea dar întreg juncul; sunt altele cari nu mi-au dat pace să dorm.

Mă gândesc, mă, că acum vre-o douăzeci de ani aveam vre-o patru preoţi harnici în sat şi un diacon, 'ţi era mai mare fala să mergi la biserică la vre-un praznic când slujeau cu toţii, ţi se părea că eşti la mitropolie la Sibiiu, aşa era de frumos.

Unde e popa ăl bătrân, înalt şi chipeş, unde e popa Ioan acela cu barbă albă ca zăpada, unde e harnicul acela de Popa Mihailă, pe care cu noaptea în cap îl vedeai cu sacul de gât cum sămăna grâul. Era mic şi sprinten de abia se zărea din brazde. Ce oameni de treabă şi harnici mai erau, şi acum am rămas pe doi, până-ţi vine unul la vre'o sfeştanie, soarele e sus Doi nu pot birui, să fie cât de harnici, că satul e mare şi oamenii cer slujbe; că or fi ei mai stricaţi ca pe vremuri, dar la lucrurile sfinte ţin morţiş,

Să vezi măi bade Gligore, că până am mântuit pielea juncului nu ne-au mai tăcut gurile. Care de care povestea ceva din tinereţe şi eu care am împlinit la Ispas şeaptezeci de ani eram cel mai tinăr dintre acei hopşitari. Cum erau oamenii noştri mai de mult, pe atunci nu se ştia de cămăşi de bumbac, iar afară de preoţi pe nime nu ai fi văzut cu cisme. Opincile erau pentru noi şi pieile şi le argăsiau oamenii, chiar şi căciuli îşi făceau unii oameni. Dacă prindeai un zlot în mână, apoi îl păstrai cu lunile şi înflorea în şerpar nu ca acuma că de dimineaţa până seara ţi se plimbă de două ori prin mână. — Drept a avut acela care a scornit afurisenia că să umbli ca banul. Mai a dracului afurisenie ca asta nici că poate fi alta!

Ne spunea aseară bătrânul Păvăluţ că el când era copil, tot pe zăvoarele şi prin Poiana Stăncuţii a crescut păscând viţeii şi acolo la ograda Funogelului se adunau seara şi era între ei şi bătrânul Simion al Niţului, care şedea lângă şcoală unde şade acum Silea Popii. Ne spunea bătrânul Simion de coliba din ograda Funogelului (o colibă din bârne care stă şi acum) cum venea vara acolo domnul ăla care 'i îngropat în progadie, adecă George al Funogiului, acuma îi zice George Lazăr, era tinăr pe atunci si sămăna cu Onu Mitiului ca două picături de apă. — Acolo când venea câte odată la ogradă apoi le spunea poveşti şi făcea măi vecine de trăsnea şi fulgera pe senin, pare că nu era lucru curat. Ba Simionu Niţului ne spunea că a fost chiar în casă la George Lazăr, aci lângă Vintilă peste drum de biserică, unde şade acum George al Funogelului, şi a făcut de a ploat în casă. Ala a învăţat carte nu glumă, putea s'ajungă mitropolit dacă trăia.

Ce mai popă cu carte şi harnic ar fi fost, dar n'am avut noroc de el, că numai odată vedem că nu se mai arată şi numai după câteva luni am aflat că s'a dus în ţară, s'a fost supărat pe unii oameni din sat. El avea şi puşcă şi odată din curte el a tras cu puşca în o cioară de pe turnul bisericei. Oamenii aflând de această ispravă a lui l'au pârât la mitropolie, el s'a supărat şi ne a părăsit.

S'a dus în ţară şi nu i-s'a mai auzit de nume multă vreme. Or fi trecut vre o cinci ani de la plecarea lui şi Simionu Niţului ne-a spus că în o dimineaţă s'a pomenit cu el chiar în curte la el şi ia zis: »Mai puteţi vecine Simioane«? Atâta numai l-a întrebat şi până să-i răspundă a plecat şi oamenii nu au mai avut noroc să fie primiţi de el în casă, că stătea tot ascuns. Simionu Niţului ca vecin l'a mai văzut de câte-va ori, zicea că era cu ochii mari, cu mustaţa neagră şi barbă avea numai în jurul fălcilor de jur împrejur ca o cunună, la mijloc nu avea, sámăna la barbă cu căplanul Saşilor care a murit acum câţi-va ani. Pe cap avea un fes mic roşu. Dacă te uitai bine la el, apoi puteai jura că sămăna cu Onu Mitiului din Berghioi. După-ce a venit din Ţară nu a mai dus'o mult că a murit şi a fost îngropat în progadie nu unde este acum ci chiar lângă zidul bisericei. Unde este acum l'a mutat mai târziu, când a venit domnul acela de ia făcut crucea şi care a luat cu el în ţară pe copilul clopotarului Mareş.

Acum să vă spun pentru ce cred şi eu în vorbele lui Simionu Niţului, că sămăna domnu' George cu Onu Mitiului din Beorghioi. In vara anului 1876 au venit din Ţară un domn însoţit de domnul Bariţ din Sibiu şi au tot umblat prin sat, aveau locuinţă la Silea Popii lângă şcoală. Numai odată vedem pe acei domni că vin în Berghioi (o stradă din sat) la Onu Mitiului şi îl iau cu ei şi în o săptămână de a rândul se ducea Onu Mitiului la Silea Popii, unde îl aştepta domul acela din Ţară şi la urmă am aflat că i-a făcut chipul.

Clopotarul Mareş încă ne spunea că în Bucureşti pe Bulevard este statuia lui George Lazăr făcută din piatră, dar în loc de George Lazar este Onu Mitiului, numai e îmbrăcat în revereandă. Să fie îmbrăcat cu bubou atunci ai putea jura că e Onu Mitiului.

Şi pentru aşa ceva nu ai putut tu dormi?

He! he! nu şti bade Gligore ce se mai vorbeşte prin sat, că de ai şti nici tu nu te-ai putea odihni. S'a răit lumea. Noi în loc să mergem înainte dăm tot înapoi, apoi când mă gândesc că oamenii noştrii au făcut arătare la mitropolie când George Lazar a tras cu puşca în o cioară pe turnul bisericei şi acum am auzit că ne vine ca popă unul, care a tras cu puşca după dascăli, apoi să mai poţi sta nepăsător?

Nu crede vecine în aşa ceva, că şi eu am auzit, dar nu cred, doar nu am ajuns la coada veacului şi în sfârşit poate veni, că eu în casă la el nu voi călca dar nici el la mine. Aşa fac şi eu şi aşa vom face toţi. Va fi popă pentru el dar nu pentru noi.

La bobotează îi leg fuiorul de clanţa de la portiţă să şi'l ea şi dacă va vrea îi pun şi piţula pe clanţă ca să nu zică că sunt păgân, dar în casă la mine n'are ce căuta.

Aşa o să facem cu toţii şi să nu ne lăsăm până nu vom avea popă pe cine vom vrea noi.

De sub Surul.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor respons.: Victor Branisce.

Dela „Tipografia și Librăria“
A. MUREȘIANU, Brașov
se pot procura următórele cărți

(La cărțile aicĭ înșirate este a se mai adauga pe lângă portul postal arătat, încă 25 banĭ pentru recomandație.)

Scrierĭ istorice.

Memorii din 1848—49 de *Vas. Moldovan*, fost prefect al Legiunei III în 1848—49. Prețul cor. 1 (cu posta cor. 1.10)

Viața și operile lui Andreiŭ Mureșianu, studiu istoric-literar de Ioan Rațiu, prof. ord. la preparandia din Blașiŭ, Prețul 2 cor.. plus porto 10 banĭ. Venitul curat al acestui op se va contribui la formarea unui fond pentru Internatul preparand al din Blașiŭ.

„Pentru memoria lui Avram Iancu“, apelul dat către ministerul de interne D. Perczel prin d l Dr. Amos *Frâncu* în causa fondului pentru monument tul lui Iancu. Prețul este 1 corónă. In România 2 lei plus 5 banĭ porto.

„Țăranul român și ungur din Ardeal“, studiu psihologic poporal de I. *Paul*. Prețul 1 cor. (+ 5 b. porto).

„Românul în sat și la óste“. Acesta este titlul unei nouĕ cărticele, de p l *Ioan Pop Reteganul*, cunoscutul și meritosul nostru scriitor poporal, a dat literaturei române. Prețul 20 b., cu posta 26 b.

Lupta pentru drept de Dr. Rudol. de Ihering traducere de Teodor V. Păcățian. Prețul 2 cor. (+ 10 b. porto).

„Colonel David baron Urs de Margina la Solferino și Lissa“, interesanta și eminenta conferență, ce a ținut'o d-nul colonel c. și r. *Francisc Rieger* în reuniunile militare dela Brașov și Sibiiu. Broșura conține și două portrete binĕ reușite ale baronului Urs, unul din anii de mai înainte, când încă era majoe, altul din timpul mai recent; mai conținr și o hartă a Lissei, cum și ilustrațiunea mormêntului eroului nostru. Prețul 80 b. plus 6 b. porto.)

„Pintea Vitézul“, tradițiunĭ legende și schițe istorice, de *Ioan Pop-Reteganul*. Cea mai completă scriere despre eroul Pintea. In ea se cuprind fórte interesante tradițiunĭ și istorisirĭ din tóte părțile, pe unde a umblat Pintea. Prețul 40 bani. plus 6 banĭ porto.

Cursul la bursa din Viena.

Din 14 Octomvrie n. 1908

Renta ung. de aur 4%.	109 70
Renta de coróne ung. 4% . . .	92.60
Impr. căil. fer. ung. în aur $3^1/_2$% .	81 55
Impr. căil. fer. ung. în argint 4% .	92 10
Bonurĭ rurale croate-slavone . . .	93.50
Impr. ung. cu premiĭ	185 25
Losurĭ pentru reg. Tisei și Seghedin .	141 75
Renta de hârtie austr. $4^2/_{10}$ . . .	95 70
Renta de argint austr. $4^2/_{10}$ . . .	95 65
Renta de aur austr. 4%	114 70
Renta de coróne austr. 4% . . .	95 95
Bonurĭ rurale ungare $3^1/_2$% . . .	86.60
Losurĭ din 1860	151 85
Acțiĭ de-ale Băncei ung. de credit	735.—
Acțiĭ de-ale Băncei austr. de credit	630 —
Acțiĭ de-ale Băncei austro-ung. .	1745.—
Napoleondorĭ.	19.12
Mărcĭ imperiale germane . . .	$117.47^1/_2$
London vista	239 60
Paris vista.	95.45
Note italiene.	95·20

Cursul pieței Brașov

Din 15 Octomvrie n. 1908

Bancnote rom.	Cump.	18.90	Vênd.	18.96
Argint român	„	18.70	„	18 88
Lire turcescĭ	„	21.40	„	21.60
Scris. fonc. Albine 5%		100.—	„	101.—
Ruble Rusescĭ	„	$2.51^1/_2$	„	2.53
Napoleondori.	„	19.04	„	19.16
Galbeni	„	11.20	„	11.40
Mărcĭ germane	„	117.20	„	117.3

»Romana«

este titlul broșurei, care a apărut în editura tipografiei A. Mureșianu, cu descrierea și esplicarea dansului nostru de salon.

„Romana“ dans de colónă în 5 figurĭ. *Descrisă și esplicată împreună cu musica ei, după compunerea ei originală*. Cu-o introducere („în loc de prefață“,) de *Tunarul din Dumbrău*, **Popa**. — Tipografia Aurel Mureșianu, Brașov 1903.

Broșura este în cuart mare, hârtie fină și tipar elegant, cu adausul unei cóle de note (musica „Romanei“ cu esplicărĭ) și costă numai 2 cor. **50** banĭ (plus 5 banĭ porto-postal) pentru România 3 lei.

„Romana“ se póte procura de la tipografia A. Mureșianu, Brașov

Nr. 1357—1908.
not.

Publicațiune.

Publicăm, că **crâjma comunei Colun** (comit. Făgăraș) constătătoare din 7 încăperi **se va esarânda** pe calea licitațiunei publice pe 3 eventual mai mulți ani consecutivi în **25 Octomvre** a. c. la 10 oare a. m. în cancelaria comunală.

Prețul strigărei e **400 coroane** dela care are a se depune vadiu 10%.

Colun, în 11 Octomvre 1908.

Alexandru Comșia m. p., not. cerc. — **Moise Huiu** m. p., primar.